

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra krizového řízení

Dezinformace jako bezpečnostní hrozba

Bakalářská práce

Disinformation as a security threat

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

plk. Mgr. Kristýna Holubová

AUTOR PRÁCE

Michal Vrba

PRAHA

2024

Poděkování:

Velké poděkování patří především vedoucí práce paní plk. Mgr. Kristýně Holubové za její odborné vedení, trpělivost, rady a konzultace, bez nichž bych se při vytváření této práce neobešel.

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 15. března 2024

Michal Vrba

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá dezinformacemi. Zaměřuje se na jejich šíření, působení a způsob, jakým ovlivňují. Popisuje a vysvětluje, proč jsou dezinformace bezpečnostní hrozba nejen pro jednotlivce a společnost, ale také pro stát. Práce dále popisuje Českou dezinformační scénu, stejně jako boj proti dezinformacím ze strany vládních i nevládních subjektů. Práce hodnotí efektivitu dostupných nástrojů pro boj s dezinformacemi a doporučení pro budoucí strategii.

Klíčová slova:

Dezinformace, misinformace, manipulace, propaganda, vláda, pandemie Covid 19, koronavirus, uprchlická krize, Evropská Unie, Česká republika, Policie České republiky.

Annotation:

This bachelor's thesis deals with disinformation, focuses on their spread, action and the way they influence. It describes and explains why disinformation is a security threat not only to individuals and society, but also to the state. The work also describes the Czech disinformation scene as well as the fight against disinformation by governmental and non-governmental entities. The work evaluates the effectiveness of available tools to fight disinformation and recommendations for future strategy.

Key words:

Disinformation, misinformation, manipulation, propaganda, government, Covid 19 pandemic, coronavirus, refugee crisis, European Union, Czech Republic, Police of the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	6
1 Pojem dezinformace a s čím může být zaměňována.....	8
1.1 Misinformace.....	9
1.2 Propaganda	9
1.3 Malinformace	10
1.4 Fake news.....	11
1.5 Spin doctoring	11
1.6 Konspirační teorie	11
2 Dezinformace v rámci historie a jejich působení v bezpečnostní oblasti.....	12
3 Jak dezinformace působí, ovlivňují a jak se šíří	14
3.1 Trollové	16
3.2 Internetoví boti	20
3.3 Jak nás dezinformace ovlivňují a jak působí	20
4 Proč mohou být dezinformace hrozbou pro společnost či pro stát.....	23
4.1 Jak dezinformacím čelit.....	29
5 Boj proti dezinformacím	29
5.1 Právní rámce boje proti dezinformacím.....	31
5.1.1 Trestní, přestupkové a civilní právo	31
5.1.2 Krizové řízení.....	34
5.1.3 Integrovaný záchranný systém a zákon o Policii České republiky..	34
5.1.4 Tiskové právo	35
5.1.5 Rozhlasové, televizní vysílání a regulace reklamy	35
5.1.6 Shrnutí právního rámce	36
5.2 Boj s dezinformacemi ze strany vlády a státních institucí	36
5.3 Boj s dezinformacemi ze strany nevládních subjektů.....	37
5.3.1 HlídacíPes.org	37
5.3.2 Demagog.cz	38
5.3.3 Čeští elfové	38
5.4 Boj proti dezinformacím v rámci Evropské Unie.....	39
6 Česká dezinformační scéna a její vliv na stát a společnost v ČR	40
6.1 Dezinformační weby.....	40
6.1.1 Web AC24.cz.....	40

6.1.2	Protiproud.cz	41
6.1.3	Aeronet.cz	41
6.1.4	Parlamentní listy	41
6.2	Další dezinformační nástroje.....	42
6.3	Představitelé České dezinformační scény	42
6.3.1	Jakub Netík	42
6.3.2	Jindřich Rajchl	43
6.3.3	Ladislav Vrabel	43
6.3.4	Jana Peterková.....	44
6.3.5	Pavel Zítka	44
6.3.6	Žarko Jovanović	45
6.3.7	Jan Macháček	45
6.3.8	Tomáš Čermák	46
6.3.9	Patrik Tušl.....	46
7	Působení a účinky dezinformací v rámci pandemie Covid 19 a během uprchlické krize	47
7.1	Dezinformace během pandemie Covid 19	47
7.2	Dezinformace v rámci uprchlické krize.....	49
8	Dotazník na příslušníky PČR ohledně vnímání dezinformací.	52
8.1	Získaná data z průzkumu.....	53
8.2	Shrnutí získaných dat.....	63
	Závěr.....	64
	Seznam použitých zdrojů	67

Úvod

V současné době se čím dál tím více dostává do povědomí veřejnosti i politických špiček téma dezinformací, které zažívají vysoký nárůst. Ačkoliv dezinformace provázejí lidstvo prakticky od nepaměti (pouze se nenazývali dezinformacemi), tak s čím dál tím častějším využíváním internetu a sociálních sítí v online prostoru, dochází k jejich šíření po celém světě v masovém měřítku, čímž roste jejich vliv na lidskou společnost a výrazně jí dokáží ovlivnit, čímž mnohdy může nakonec dojít i k ohrožení společnosti nebo dokonce státu.

Tato bakalářská práce se v první části zaměřuje na samotný pojem dezinformací, vysvětluje jejich podstatu a historický kontext. Dále objasňuje rozdíly s obdobnými termíny, které se mohou s dezinformacemi nebo mezi sebou snadno zaměňovat. Druhá kapitola popisuje některé historické příklady využití dezinformací a jak dokázaly ovlivňovat bezpečnost států nebo politickou situaci.

Cílem této práce je mimo jiné vysvětlit, jak dezinformace působí na lidskou mysl, jak se šíří, na příkladech poukázat na to, proč jim nakonec tolik lidí dokáže uvěřit a šířit je dál mezi ostatními. Navazující kapitola poté objasňuje, proč jsou dezinformace hrozbou pro bezpečnost občanů, společnosti a státu, což autor představuje na reálných příkladech, kde je patrné dezinformační působení při důležitých rozhodovacích procesech v rámci společnosti. Dále vysvětluje, jakými způsoby či postupy se lze dezinformacím bránit.

Aby bylo možné dezinformacím čelit, je nezbytné mít k dispozici vhodné právní nástroje. Právě ony právní nástroje v rámci České republiky pro boj s dezinformacemi, se autor práce snaží představit a určit jejich případnou účinnost. Rovněž v následujících kapitolách je popisován boj s dezinformacemi jak na vládní, tak i nevládní úrovni v rámci České republiky. V této práci je dále částečně zmíněn přístup k dezinformacím ze strany Evropské Unie.

V praktické části této práce se autor zaměřuje na Českou dezinformační scénu, včetně jejích významných představitelů, v čemž jsou zahrnuty nejen dezinformační weby a rádia, ale také jednotlivé osoby. Následující část práce se

zaměřuje především na působení dezinformací v rámci pandemie Covid 19 a v rámci uprchlické krize.

V poslední kapitole je provedeno krátké dotazníkové šetření, zaměřené na vnímání dezinformací ze strany příslušníků a příslušnic bezpečnostního sboru Policie České republiky. Autor se v dotazníkovém šetření zaměřuje především na to, zda policisté mají povědomí o dezinformacích a zda je vnímají jako reálnou bezpečnostní hrozbu.

1 Pojem dezinformace a s čím může být zaměřována

Pojem dezinformace jako takový, se může na první pohled zdát jako pojem novodobý, neboť výraz byl poprvé zaznamenán v roce 1949 a pochází pravděpodobně z ruského výrazu дезинформация (dezinformacia). Dezinformace, je Ministerstvem vnitra České republiky definováno jako *šíření záměrně nepravdivých informací, obzvláště pak státními aktéry nebo jejich odnožemi vůči cizímu státu nebo vůči médiím, s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory těch, kteří je přijímají*.¹ Důležitou roli v oné definici hraje onen výraz „záměrné“, neboli úmyslné šíření nepravdivých informací za určitým cílem.

Dezinformace nedefinuje pouze ministerstvo vnitra, definic je velké množství, jedním z příkladů může být definice ze Sociologické encyklopedie, která uvádí, že dezinformace je nějaká zkreslená, falešná informace ovlivňující cílovou skupinu osob či jedné osoby způsobem žádoucí pro autora rozšiřující danou informaci. Dezinformace jako taková, je pak využívána jako součást propagace, k ovlivnění veřejného mínění, ale také jako součást komunikace mezi jednotlivci. Dále uvádí, že dezinformace mohou vznikat jak cíleně, tak náhodně, původně za jiným záměrem, původně ne záměrem dezinformačním.²

Jak bylo výše zmíněno, výraz dezinformace pochází z ruského výrazu, a pochází z roku 1923, kdy na popud tehdejšího zástupce ředitele ruské státní policie a zpravodajské služby Józefa Unszlichta, který zřídil speciální oddělení s úkolem šířit dezinformace v rámci zpravodajských operací.³

Je zároveň vhodné vysvětlit si některé pojmy, které s dezinformacemi úzce souvisí a případně za ně mohou být zaměřovány.

¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *mvcr.cz*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx> [Citace: 15 únor 2024.]

² Neumannová, Šárka. Dezinformace. *Sociologická encyklopedie*. [Online] Sociologický ústav AV ČR, 11. 12 2017. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace> [Citace: 15 únor 2024.]

³ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 10* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

1.1 Misinformace

Oproti výše zmíněnému úmyslnému šíření nepravdivých informací, se dále setkáváme s naopak neúmyslným šířením nepravdivých informací. A právě pod tímto neúmyslným šířením, nalézáme pojem zvaný misinformace. Budeme-li se odkazovat opět na definici Ministerstva vnitra, pak *misinformace je nesprávná nebo zavádějící informace, která není šířena ani systematicky, ani úmyslně s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory těch, kteří ji přijímají. Ačkoliv se jedná o neutrální jev, mohou misinformace v případech, kdy jsou šířeny ve velkém rozsahu a bez náležité opravy, vést ke stejnému výsledku, jako dezinformace – tedy k přijetí rozhodnutí nebo osvojení názorů na základě nepravdivých informací.*⁴ Tedy misinformace je informace, která má, nebo lépe řečeno může mít i důvěryhodný základ, což má společné s dezinformací, ovšem šířitel takovéto informace obvykle neví, že se jedná o lež. Stručně řečeno, jedná se o fámu šířenou z neznalosti, nikoliv cíleně.⁵

1.2 Propaganda

Samotný pojem propaganda pochází z latinského Sacra Congregatio de Propaganda Fide, což byla komise ustanovená Vatikánem pro propagaci římskokatolické víry, kdy postupem času se z poměrně neutrálního výrazu stával výrazem negativním. Obecně lze říci, že se jedná o šíření myšlenek, názorů, informací, a to za účelem podpory propagovaného názoru, hnutí, myšlenek, během kterého se vytrácí objektivita. Toto šíření je systematické a směřuje na cílové skupiny obyvatel. V současnosti je propaganda spojována s politickým přesvědčováním, či s psychologickou válkou za účelem zlomit vůli protivníků, naklonit si obyvatelstvo na svou stranu. K tomu všemu využívá propaganda

⁴ Ministerstvo vnitra České republiky. *mvcr.cz*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>. [Citace: 15 únor 2024.]

⁵ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 8* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

mnoho nástrojů, které se s postupem času a změn ve společnosti neustále vyvíjejí.⁶

Propaganda jako taková má tedy působit na cílové publikum, formovat jeho postoje, názory, myšlenky. Propagandu můžeme rozdělit na bílou propagandu, což může být ovlivňování veřejného mínění, k propagaci názorů, postojů na základě pravdivých informací, na základě ověřených zdrojů, tedy například na základě podložených vědeckých výzkumů. Jako příklad můžeme uvést snahu vlád přimět občany k nákupu válečných dluhopisů. Dále rozlišujeme propagandu šedou, což je využívání informací, které nejsou podloženy důvěryhodnými či ověřitelnými zdroji, například během druhé světové války spojenci shazovali noviny pro německé vojáky, které informovaly o problémech Třetí říše, tedy o problémech, o kterých vojáci všeobecně obvykle věděli, ale nesmělo se o nich mluvit, natož psát. Tyto noviny byly bez podpisu autora, tedy bez dohledatelného zdroje. Dále následuje takzvaná černá propaganda, využívající polopravd, dezinformací, využívající falešné zdroje, vytrhává a překrucuje informace z kontextu a mění tak jejich význam, skandalizuje, snaží se pošpinit protivníky. Zdroje jsou obvykle skryté, nebo zcela falešné či zavádějící. Jde tedy o cílené ovlivnění mínění lidí, kdy černá propaganda je nejčastěji využívána autoritářskými režimy. A právě dezinformace jako takové, jsou jedním z nástrojů, které černá propaganda využívá.⁷

1.3 Malinformace

Malinformace je informace, která je sice pravdivá, nicméně je šířena s negativními pohnutky a cíli, způsobovat škodu, rozvrat, paniku, tedy vyvolávající škodlivé následky ve společnosti.⁸

⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *mvcr.cz*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx> [Citace: 15 únor 2024.]

⁷ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 12-13. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [Citace: 15 únor 2024.]

⁸ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 13. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [Citace: 15 únor 2024.]
Šlajch Antonín. Kdo je dezinformátor? Často používáme pojmy špatně. *Seznam Médium*. [Online] 19. 01 2023. Dostupné z: <https://medium.seznam.cz/clanek/antonin-slajch-kdo-je-dezinformator-casto-pouzivame-pojmy-spatne-2117> [Citace: 15 únor 2024.]

1.4 Fake news

Fake news jsou prakticky vzato dezinformace, šířené v online prostoru, v médiích, na sociálních sítích. Tedy jedná se o nepravdivé informace s cílem zmanipulovat určitý okruh adresátů.⁹ Fake news nemusí obsahovat jen dezinformace, ale také například misinformace, kde rozdíl, jak již bylo výše uvedeno, tkví v tom, zda je nepravdivá informace šířena s úmyslem, či z nevědomosti, společný je však manipulativní charakter informací.¹⁰

1.5 Spin doctoring

Spin doctoring je jedním z nástrojů komunikace, využívaný mimo jiné v politice, kdy se jedná o cílenou manipulaci veřejnosti, kdy jsou záměrně vyzdvihovány, zkreslovány určité informace, aby působily kladněji a lépe, zatímco záporná stránka věci je zamlčována či bagatelizována podle toho, jak se to autorovi dané informace více hodí.¹¹

1.6 Konspirační teorie

Jedná se o příběhy popisující různá spiknutí, zakládající se v podstatě na tom, že životy lidí ovládá někdo jiný, za účelem například finančního obohacení, nebo zkrátka k získání moci. Konspirační teorie jsou obvykle provázány s nějakým uvěřitelným příběhem, a dávají publiku pocit jedinečnosti, pocit že někam patří, například právě do komunity lidí, co daným konspiračním teoriím věří, dalším lákavým elementem je určitý nádech tajemna. Ti, co daným konspiračním teoriím věří, se pak dostávají do jakési sociální bubliny, ve které jsou přesvědčeni o své

⁹ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 8* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

¹⁰ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 13. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [Citace: 15 únor 2024.]

¹¹ Institut politického marketingu. Slovník politického marketingu: Spin doctoring. *Institut politického marketingu*. [Online] 2013. Dostupné z: <https://politickymarketing.com/glossary/spin-doctoring> [Citace: 15 únor 2024.]

pravdě. Konspirační teorie jsou rovněž využívány v rámci různých propagand, a v současnosti se šíří hlavně internetem.¹²

2 Deinformace v rámci historie a jejich působení v bezpečnostní oblasti

Deinformace jako takové ve své podstatě doprovázejí lidstvo od pradávných časů, byť v dávných dobách se jen tento fenomén takto nenazýval.

Jako příklad můžeme uvést například druhou řecko – perskou válku, která se odehrávala v letech 480 – 479 př. n. l. v antickém Řecku. Řecký vojevůdce Themistoklés přesvědčil pomocí falešných zpráv perského krále Xerxsese, že řečtí žoldáci bojující za perské vojsko by mohli přejít na stranu nepřítele. Peršané zprávám uvěřili a raději se rozhodli řecké vojáky ve svém vojsku nenasadit do boje. Rovněž se Themistoklovi podařilo dalšími falešnými zprávami přesvědčit o tom, že část řecké flotily se chystá uprchnout, čímž přiměl Peršany vyslat do úzké úžiny své lodě, tedy do míst, kde je Řekové chtěli mít, a tak se podařilo Řekům v námořní bitvě zvítězit.

Dalším zajímavým příkladem může být operace Trust, kterou prováděla tajná sovětská policie GPU v meziválečném období, kdy zřídila falešnou odbojovou organizaci, s cílem identifikovat nepřátele režimu, popřípadě je vylákat k návratu do Sovětského svazu ze zahraničí. Organizaci nazvali Trust, a značná část jejich členů byli právě sovětští agenti. Díky této operaci například zajali, a nakonec i popravili britského tajného agenta Sidneyho Reillyho.¹³

Během druhé světové války byly dezinformační praktiky v rámci propagandy užívány všemi stranami válečného konfliktu. Nacistické Německo využívalo svou propagandu k přesvědčení vlastních obyvatel, i zahraničních příznivců o správnosti jejich politiky, nicméně ani západní spojenci, či Sovětský svaz v rámci

¹² Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 49-51* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

¹³ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 10-11* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

propagandy nezahlal. Nicméně asi nejvýznamnější a neúspěšnější dezinformační akcí během druhé světové války, byly přípravy na operaci Overlord, tedy přípravy na vylodění v Normandii. Němci v té době věděli, že západní spojenci se chystají otevřít další frontu, ale nevěděli, kde a kdy k tomu má dojít. Spojenci se rozhodli pro Normandii, ale vzhledem k opevněnému Atlantickému valu, by v případě, že by se německá strana dozvěděla, že invaze proběhne právě v Normandii, skončilo by vylodění spojenců nezdarem a s velkými ztrátami. Proto se spojenci rozhodli nepřítele oklamat a přesvědčit jej, že vylodění proběhne v jiném místě. Proto vybrali falešné místo pro vylodění, konkrétně pro oblast Pas de Calais. V rámci toho spojenci prováděli falešná rádiová vysílání o přesunech divizí, vytvořili makety nafukovacích lodí i vozidel. Rovněž před samotným dnem D, spojenci provedli bombardování falešné oblasti pro vylodění. K tomu se spojenecké síly snažily přesvědčit nepřítele, že k invazi může dojít například v Norsku, dvojití agenti předávali německé straně falešné důkazy a indicie o dalších možných lokalitách, kde k vylodění má dojít. Díky této operaci zůstala 15. německá armáda v Calais, čímž bylo spojencům umožněno úspěšně provést invazi a vybudovat předmostí v Normandii.¹⁴

V rámci naší země, je vhodné zmínit například operaci Neptun, kterou provedla československá Státní bezpečnost. V roce 1964, tedy v době, kdy se blížila doba k promlčení nacistických zločinů, bylo cílem operace promlčení posunout. Využil se k tomu nálezy beden s trhavinami, nalezenými televizním štábem na dně Čertova jezera. Důstojníci státní bezpečnosti přišli s nápadem, že na dně jezera by se mohly najít další bedny, tentokrát s nacistickými dokumenty. Státní bezpečnost se v této věci obrátila na sovětskou KGB, s žádostí o zapůjčení dokumentů z doby protektorátu. Následně proběhla tisková konference tehdejšího ministra vnitra, Lubomíra Štrougala o tom, že v nalezených dokumentech na dně jezera se nacházejí důkazy o tom, že v Rakousku a Západním Německu je mnoho bývalých vysoce postavených nacistů a jejich sympatizantů. Zpráva o nálezu dokumentů se začala šířit západními médii, a operace jako taková byla úspěšná, neboť došlo skutečně k prodloužení promlčecí lhůty k válečným zločinům o pět let,

¹⁴ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 10-11* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

nicméně to nebylo vše, někteří z kompromitovaných zahraničních politiků zcela ukončili své kariéry a došlo i k několika sebevraždám.¹⁵

3 Jak dezinformace působí, ovlivňují a jak se šíří

V dobách minulých se dezinformace, můžeme říct i propaganda jako taková tvořila a šířila poměrně pracně a pomalu. Dezinformace, i když se tenkrát takto nenazývaly, a mnohem později se vžil pojem propaganda, provázejí lidstvo od pradávna. Člověk, jako tvor společenský, si předával informace různými prostředky již v dobách pravěku, jak například mohou dokládat nástěnné malby v jeskyních. Následovala sdělení mezi lidmi pomocí písma na hliněných tabulkách, na papýrech a svitcích, provázející lidstvo od doby kamenné, přes dobu bronzovou, po dobu železnou až do současnosti. Za římské říše existovaly i jakési denní zprávy informující o soudních procesech, vládních nařízeních, dekretech, zprávy o bitvách, ale i informace lokálního významu. Obdobný koncept psaných zpráv, tedy podávaných informací, se samozřejmě nevztahoval jen na Evropu. Například v Číně existovala forma denních zpráv zvaná Di-Pao. Po pádu římské říše nastal úpadek nejen technologický, ale také informační. Křesťanská církev v té době odmítala a odsuzovala antické pohanské texty jako něco nežádoucího a škodlivého. Až v 9. století za vlády Karla Velikého došlo k podpoře opisů starých děl a začala se podporovat vzdělanost. Knihy v té době byly hlavním zdrojem znalostí, vzdělanosti a šíření informací. Nicméně toto šíření informací bylo jen mezi privilegovanými vrstvami obyvatel, které uměli číst. Většina tehdejší společnosti zkrátka číst neuměla, a tak se šíření informací omezilo na ústní předávání. Až s příchodem knihtisku v období novověku, díky vynálezu Johanna Gutenberga z roku 1440, došlo v období reformace k možnosti vytvářet první tištěné noviny, které obvykle byly jednorázově tištěné výtisky informující o bitvách, zámořských objevech, neobvyklých úkazech. Zvláště zámořské objevy a zprávy s nimi spojené, byly v tehdejší době velmi aktuálním tématem. Noviny v těchto dobách měly podobu několika sešitých stran, a postupem času se počty

¹⁵ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 10-11* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

novinových nakladatelství rozrůstaly. Takovéto noviny vznikaly poměrně pomalu, zprávy nebyly vždy zcela aktuální a obvykle byly vydávány na popud vlád, za účelem informování obyvatel o různých nařízeních a výnosech.¹⁶

Rozvoj šíření informací se nadále rozšiřoval ruku v ruce se stoupající gramotností obyvatelstva, a hlavně díky novým technologickým pokrokům, jakým byl například příchod parního rychlolisu v 19. století. S popularitou a šířením novin, a dále s příchodem rozhlasového vysílání a televize ve 20. století, se z těchto informačních médií stávají masová média. Dále v roce 1969 se spouští první počítačová síť ARPANET, ze které se postupně vyvinul dnešní internet.¹⁷

Právě média, ať už tisk, rozhlasové vysílání, televizní vysílání či internet, může sloužit k šíření dezinformací. A právě hlavně díky internetu, a díky sociálním sítím se dezinformace šíří velmi snadno a velice rychle, oproti dobám minulým se šíří až nevídanou rychlostí. I když je internet skvělým zdrojem informací, které mohou rozšířit naše poznání a vědění, má svá rizika. Jinak řečeno internet umožňuje osobám, co by v minulosti museli dezinformační zprávu složitě a pracně dostávat do tištěné podoby a pak navíc řešit distribuci takových zpráv k cílovým skupinám, tak v současné době umožňuje internet dezinformátorům a propagandistům snadný a bezproblémový přístup k obrovským masám lidí, kdy vytvoření falešné zprávy je snadné, a šíření prakticky bez námahy, neboť lidé si obvykle pak informace sami šíří mezi sebou. Ke všemu stačí vlastně již jen pár kliknutí myši. A právě díky internetu a sociálním sítím zažívají v současnosti dezinformace obrovský nárůst a význam.¹⁸

Ohledně šíření dezinformací bylo zjištěno, že dezinformace tedy ovlivňují všechny lidi bez rozdílu věku, pohlaví či vzdělání. Přesto je zajímavé podotknout, že formy šíření se mohou lišit právě věkem daných osob. Bylo například zjištěno, že lidé

¹⁶ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 34-40 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

¹⁷ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 34-40 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

¹⁸ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 44 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

starší 65 let zhruba ve 47 % případů přeposílají falešné zprávy prostřednictvím hromadných e-mailů. Mladí lidé nedopadli ve výzkumech dle Táborského o nic lépe, pouze místo využívání hromadných e-mailů mladší ročníky více využívají právě sociálních sítí.¹⁹

Co se sociálních sítí týče, právě ony podporují například vznik takzvané „názorové bubliny“. Jejich vznik spočívá v tom, že každá osoba na internetu vyhledává určitý obsah, který jí zajímá, a sociální sítě tyto algoritmy sledují, a následně nabízejí obdobný obsah svým uživatelům. Ten se generuje i na základě například přátel, kteří sdílejí obdobný obsah. Díky tomu se osoba uzavírá mezi relativně úzký okruh známých, kdy nedochází k ověřování informací, dochází ke změnám kognitivního vnímání, kdy je deformován pohled na realitu, následně u takových osob může dojít k jevu zvanému „echo chambre“, což znamená, že názory osoby v dané uzavřené bublině jsou posilovány, a názory z vnějšího světa jsou tlumeny nebo dokonce zcela zavrženy. U takových osob pak zpravidla může docházet k šíření právě dezinformací, ale také k radikalizaci a následným rozkolům ve společnosti.²⁰

3.1 Trollové

Na sociálních sítích nelze nezmínit vliv takzvaných trollů, kterým bude v této práci věnována samostatná podkapitola. Trollové se skrývají pod rouškou anonymity, kterou jim poskytuje online prostředí. Působí převážně na sociálních sítích a diskuzních fórech, jde o lidi, co mají potřebu psát do komentářů vulgaritu, nesmysly, napadají ostatní diskutující, chovají se agresivněji, než by se chovali v běžné diskusi tváří v tvář. Tyto trolly baví provokovat, napadat, snaží se cílit na emoce. Někteří to dělají pro zábavu, někteří za to mohou být dokonce i placeni v rámci například propagace výrobku, šíření politické propagandy aj. Patrné chování těchto trollů je mimo jiné na diskuzních fórech pod články novin na

¹⁹ Táborský, Jiří. *V síti dezinformací Proč věříme alternativním faktům*. [editor] Petr Somogyi. s. 180 Praha : Grada Publishing, a. s., 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. [Citace: 15 únor 2024.]

²⁰ e-bezpeci.cz. *bezpečí*. [Online] 21. 08 2021. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/2280-socialni-bublina-a-socialni-site>. [Citace: 08. březen 2024.]

internetu. Málokdy se debata v těchto diskuzních fórech nezvrhne ve vzájemné urážení, napadání, nálepkování.²¹

Trollové bývají zaměřeni různě, v současnosti se nejvíce projevují prorusky zaměřeni trollové, kdy poněkud zajímavé rozdělení uvádí Alexandra Alvarová.

Jednou z těchto skupin tvoří takzvaní „Vodebautisté“, vycházející z propagandistické techniky, pojmenované Američany „Whataboutism“ (And what about...) v padesátých letech dvacátého století, kdy Američané kritizovali vzrůstající se sovětský imperialismus, sovětská strana odpověděla tím, že Američané se mají raději starat o rasovou nerovnost. Z toho vznikla technika, která je opětovně na vzestupu. Ta spočívá v tom, že na dotaz tazatele se odklání téma otázky a poukazuje na chyby samotného tazatele, na chyby systému, či na jeho nedůvěryhodnost. Tito trollové užívají urážek, zpochybňování, negace, nálepkování oponentů. Jejich hlavní snahou je zpochybnit stanovený řád věcí, snaží se změnit pohled ostatních na svět, pokud možno ve značně negativním světle, že stát a společnost nefungují, jsou špatné, že dobro jako takové de facto neexistuje. Tento typ rozeštvávajících trollů se v současnosti projevuje hlavně v diskusích na sociálních sítích a pod internetovými články. Díky tomu jsou pak diskuse obvykle plné urážek, nadávek, nálepkování a rozdělování lidí. A to se týká jak témat důležitých, jako byly například prezidentské volby v České republice, tak i těch nedůležitých, čehož jsou diskuse na internetu jasným důkazem, byť ne každý z diskutujících musí být zaručeně placeným trollem, jejich vliv na nálady lidí bývá značný a dokáže rozeštvávat společnost.²²

Další skupinou trollů, jsou dle Alvarové trolky, obvykle ženského pohlaví, které využívají metodu zvanou „Honey trap“, neboli medová past. Tuto metodu poprvé využil velitel dřívější východoněmecké tajné služby, Marcus Wolf, který využíval atraktivní a šarmantní agentky a agenty, k ovlivnění cílových lidí. V současnosti tyto trollky působí v online prostředí. Cílí na emočně a sexuálně frustrované muže, kterým dodávají sebevědomí pomocí pochval, vzbudí v nich důvěru, značně

²¹ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 54-55 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

²² Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 99-104 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

omezí či zcela vyřadí kritické myšlení cílového subjektu a následnou manipulací nabízejí svým cílům své vlastní vysvětlení původu jejich problémů a možná řešení. Zatímco tento typ trollů cílí hlavně na mužskou populaci, na ženskou populaci se cílí pomocí trollek zvaných Sestry. Jedná se o trolly, či obvykle trollky, manipulující ženskou část populace. Působí převážně na stránkách věnujících se mateřství, péči o děti, všímají si obav ostatních a onoho strachu následně využívají například pomocí falešných zpráv a videí potvrzující například nebezpečí ze strany muslimů znásilňující ženy či dokonce děti. Opět se jedná o klasický postup zbavit cílovou osobu, pokud možno kritického myšlení, využít strachu, obav.²³

Trollové však nemusí působit samostatně, někdy tvoří týmy, které spolupracují na společném cíli. Působí hlavně na profilech, stránkách a postech, pro trolly nevhodných politiků, novinářů či jiných veřejně působících osobnostech. Obvykle vyvolávají hádky, urážejí, zesměšňují a pro slušné diskutéry vytvářejí nepřátelské toxické prostředí, díky čemuž nakonec slušné diskutéry odradí od jakýchkoliv projevů.²⁴

Trol začátečník by se dle Alvarové dal označit jako „Pěšák“, obvykle má místo profilové fotky jen nějaký obrázek, podle instrukcí se zapojuje do diskusí na internetu, hodnotí příspěvky jiných trollů a vytváří takzvané křoví. Mnohem sofistikovanějším typem trolla je takzvaný Analytik, což je osoba aktivně sbírající informace a data z reakcí lidí na internetu, které vyhodnocuje a následně zakládá různé skupiny na sociálních sítích, vyhodnocuje ohlasy na různé informace od lidí.²⁵

²³ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 107-113 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

²⁴ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 113-116 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

²⁵ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 116-117 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

Dalším typ trolla označuje Alvarová jako „Bijce“, tedy osobu značně agresivní jak v internetovém prostředí, tak v reálném. Mnohdy se může jednat o osoby značně militantně zaměřené, zakládající například spolky domobrany, aktivně podporují Putina a jeho režim, může se jednat i o bývalé vojáky, policisty, členy ultrapravicového hnutí, ale i členy zastávající komunistické ideály.²⁶

Podobným typem dle Alvarové je typ trolla zvaný „Střelec“, kdy se jedná o osobu určenou výhradně k zastrašování oponentů, ať už za pomoci e-mailů, dopisů, sociálních sítí, anonymních telefonátů, kdy vyhrožují, pronásledují, urážejí a obtěžují své oběti. Vytvářejí tlak na cílové osoby, za pomoci nátlakových kampaní se snaží odradit například novináře, aby psali o systematické propagandě v daném státě. Nevyhýbají se výhrůžkám diskreditace, ublížení na zdraví, smrti, a to nejen dané osoby, ale i její rodiny.²⁷

Co se samotných trollů týče, v rámci ruské hybridní války byla například odhalena trollí farma v Petrohradě, která patřila dřívějšímu, dnes již zemřelému vůdci Wagnerovy skupiny, Jevgenijovi Prigožinovi. Farma byla odhalena díky nespokojené trollce Ljudmile Savčukové a novinářům. V takové továrně bylo mnoho různých sekcí zaměřených na různá témata, kdy cílem trollů bylo klasicky šířit kremelskou propagandu, rozeštvát a napadat diskutéry na sociálních sítích, s cílem stáhnout na sebe pozornost. Zajímavostí je, že trollové byli převážně studenti ovládající angličtinu, a do trollí továrny chodili na standardní směny a dostávali za svou práci plat. Přitom museli podepsat smlouvu o mlčenlivosti a peníze dostávali vyplácené v hotovosti. Kromě trollů, začínají obdobné farmy sloužící pro hybridní boj využívat umělé inteligence, kdy se prakticky jedná o trollí roboty, takzvané „boty“.²⁸

²⁶ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 117-118 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

²⁷ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 118-121 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

²⁸ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. . s. 92-97 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

3.2 Internetoví boti

Na rozdíl od trollů, kteří jsou lidmi, internetoví boti představují počítačový program pracující na bázi umělé inteligence. Operují převážně na sociálních sítích typu Instagram, Twitter či Facebook. Cílem botů je hromadně šířit generované příspěvky, kdy příspěvky vypadají věrohodně, jako by je psali reální lidé. Jsou účinné při šíření falešných zpráv. Boti však nejsou využíváni jen pro šíření dezinformací, stejně tak jsou využíváni pro šíření například reklam.²⁹

3.3 Jak nás dezinformace ovlivňují a jak působí

Dezinformace jako takové, jak již bylo řečeno, jsou smyšlené, vědomě a cíleně šířené informace, které jsou nejčastěji vytvářeny v rámci společensky citlivých témat, kde hrají velkou roli emoce. Právě proto dezinformace cílí například na uprchlickou krizi, na prezidentské, ale i třeba vládní volby, na válku na Ukrajině. Cílí na čtenáře, tedy na nějakou určitou cílovou skupinu, aby utvářela, měnila její názory, postoje, pohled na svět, konkrétně například ztrátou důvěry ve stát, ve státní zřízení a jeho státní správu, ztrátou důvěry k oficiálním médiím. Tedy samotná lživá zpráva nenapáchá tolik škody u čtenáře tím, že je lživá sama o sobě, ale právě ona manipulace čtenáře, vytvářená obvykle emočním tlakem na něj. Zpráva je tak obvykle citově podbarvená, probíhá skandalizace, s cílem působit na čtenáře tak, aby zpráva vyvolala pohoršení, vztek, beznaděj, strach aj. Dále původce dezinformace spoléhá rovněž na to, že čtenář si zkrátka obvykle nebude ověřovat zdroj informace a její pravdivost.³⁰

Právě ona jakási hra s emocemi je základem pro manipulaci lidí nejen pro dezinformace jako takové, ale využívá se například v komerčních reklamách, v partnerských vztazích, ve výchově, v médiích, v politických kampaních, a dalších činnostech. Manipulátoři mohou cílit na potřebu sounáležitosti, na

²⁹ Zehnalová Natálie. Český rozhlas Plus . [Online] 06. únor 2017. <https://plus.rozhlas.cz/clovek-nebo-stroj-internetovi-boti-zaplavuji-socialni-site-6523710>. [Citace: 15 únor 2024.]

³⁰ Šlerka Josef. Transparency Internacional. [Online] 11. 04. 2019. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/dezinformace-fake-news-bulvarni-zprava/>. [Citace: 15 únor 2024.]

zdůraznění skutečného či domnělého většinového názoru, na férovost, ale také na lidské slabiny, například na soucit, vášeň, touhu po bohatství, touhu po úspěchu, strach o sebe sama či o své blízké, strach z neznámého. Právě snaha vyvolat strach je jednou z častých cest, jak manipulátoři ovlivňují cílové skupiny lidí, a to především při snaze využít atmosféru strachu při možném ohrožení. Toho nevyužívají jen dezinformátoři, jak již bylo nastíněno výše, manipulaci a využívání strachu lidí a jejich nejistoty, využívají mnohdy samotní politici při volebních kampaních. Proč vlastně člověk je ochoten snadno uvěřit lži? Dle výzkumů svou roli hraje příliš mnoho informací, kdy lidský mozek se hůře rozhoduje, když má na výběr více možností než méně, dále v lidském rozhodování hrají podstatnou roli právě emoce, na základě kterých, se ať chceme či nechceme, rozhodujeme. A právě na základě emocí, si vytváříme své názory, postoje, ze kterých pak následně jen těžko jsme ochotni či schopni změnit své postoje a názory, tedy ony prvonázory. Je to jakási hra s podvědomím člověka. Primární informaci, i když třeba může být lživá, a je nám to následně předloženo logickými argumenty a důkazy, v našem podvědomí nadále zůstává zafixována ona prvotní informace, co jsme si na základě emocí vytvořili.³¹

Jako příklad lze uvést výzkum Standfordské univerzity v roce 1975, kdy studenti byli rozděleni do dvou skupin. Každé skupině byly dány dopisy sebevrahů svým rodinám, úkolem studentů bylo zjistit, které dopisy byly falešné a které byly skutečné. Studenti po vyhodnocení dopisů byli následně ohodnoceni profesory, kdy jedné skupině bylo oznámeno, že ve vyhodnocování dopisů si vedli velmi špatně, zatímco druhé skupině bylo řečeno, že si vedli nadprůměrně dobře. Pravdou je, že všechny dopisy, které studenti dostali, byly falešné, což bylo oběma skupinám sděleno, a následně se měli studenti hodnotit, jak si během hodnocení dopisů vedli. Přestože studenti měli k dispozici fakta, že jejich práce nemohla být ani dobrá, ani špatná, během průzkumu bylo zjištěno, že studenti se při svém sebehodnocení nadále drželi původního hodnocení od profesorů, tedy že si vedli dobře, případně špatně. Tedy i přes fakta a logické argumenty, se studenti nadále drželi prvotně vnuknutých informací. A obdobným způsobem hrají primární úlohu

³¹ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 79-82 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

v rozhodování a utváření názorů emoce u každého člověka, bez ohledu na věk, či vzdělání. Tedy my sami jen velmi těžko měníme své zažitě názory i pod tíhou argumentů a faktů.³²

Z toho samozřejmě nevyplývá, že by si lidé utvářeli názory a postoje jen na základě jedné zprávy. Postoje a názory si jako lidé utváříme celý život na základě výchovy, svého okolí, na základě informací, které dostáváme a kterým věříme. Proto dezinformace cílí na to, ony názory a postoje změnit nebo nás v nich utvrdit. Ať už se bude jednat o téma války na Ukrajině, migrační krizi, voleb či jiných témat, kde většina z nás má již vytvořený nějaký názor z nepřeberného množství zpráv a příspěvků na sociálních sítích, díky kterým si onen, dalo by se říci emoční názor, utvoříme. Obvykle se jedná o témata, do kterých jednotlivec zkrátka ani nemůže vidět do hloubky. A tak k nám přicházejí jednotlivé kusé zprávy, a hlavně díky těm, co míří na emoce, nám pomáhají vytvořit si nějaký názor či postoj. Této slabiny lidského vnímání nezneužívají jen dezinformátoři, jak již bylo řečeno, využívají toho rovněž politici, bulvární plátky, reklamní agentury a další.³³

Primární úlohu v tomto směru v současnosti hrají sociální sítě a internet. Sociální sítě, jakožto uzavřená platforma, kde se prakticky bez omezení mohou šířit jakékoliv neověřené zprávy, které hrají na ruku právě dezinformačním kampaním a snahám dezinformátorů ovlivnit cílové skupiny obyvatel. Nemusí vždy jít o dezinformace jako takové, mnohdy se může jednat o výše zmíněné misinformace, či další jiné lživé nebo alespoň částečně lživé zprávy, ovšem důsledek těchto zpráv bývá obvykle velmi podobný. Jde o to, že ačkoliv člověk nemusí dezinformaci uvěřit, už přečtení takové zprávy v něm chtě nechtě zanechá jistou stopu. Emočně laděné zprávy totiž v každém z nás zanechávají hlubší stopu, než fakticky a nudně argumentující zpráva, vyvracející případnou dezinformaci. Lidský mozek je nastaven tak, aby přijímal pokud možno jednoduché zprávy. Je-li zahlcen informacemi, pak i člověk s kritickým myšlením, který si ověřuje pravdivost zpráv, je nakonec zkrátka zahlcen množstvím informací natolik, že ačkoliv

³² Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 81-83 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

³³Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 82 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

dezinformačním zprávám nevěří, je jimi nakonec znechucen a rezignuje na hledání pravdy, vypíná kritické myšlení. Tedy i pak dochází k manipulaci takového člověka ze strany dezinformací.³⁴

Právě díky vlivu strachu, pocitu ohrožení, nastává v lidském mozku aktivace části zvané Amygdala. Ta v případě pocitu strachu a ohrožení vypíná kritické myšlení, které nám za normálních okolností pomáhá se dezinformacím bránit. Racionalita se upozaduje a do popředí se dostávají emoce. Na tuto přirozenou obrannou reakci mozku nemá vliv inteligence člověka, ani dosažené vzdělání.³⁵

K samotným dezinformacím přispívají rovněž konspirační teorie, tedy příběhy o spiknutích, tajných spolcích. Základem je vytvořit dojem či dokonce víru, že životy lidí ovládá někdo jiný. Lidé, jenž nakonec konspiračními teoriemi uvěří, jsou navíc podporováni jistým pocitem výjimečnosti, že právě oni dokázali ono spiknutí odhalit a nenechali se oklamat.³⁶

4 Proč mohou být dezinformace hrozbou pro společnost či pro stát

Výše bylo vysvětlováno, jak dezinformace působí, jak manipulují, jak využívají slabiny v lidském podvědomí a že velikou roli zde hrají právě emoce. Nicméně podle Analýzy připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně z roku 2022 vyplývá, že právě dezinformace masivně šířené převážně v online prostředí sociálních sítí, dochází k manipulacím a ovlivňování obyvatelstva, vedoucí k stále většímu rozdělování společnosti. Dochází k nárůstu nedůvěry v oficiální instituce. Dezinformace a jejich šíření, ať už úmyslné nebo neúmyslné, jsou popisovány jako prostředek informační války, pomocí kterého se pokouší cizí mocnosti ovlivňovat stát. Ve vztahu k České republice probíhají dezinformační kampaně jak ze strany domácí dezinformační scény, tak kampaně šířené ze

³⁴ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 86-89* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

³⁵ Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka.* . s. 136-146 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [Citace: 15 únor 2024.]

³⁶ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!! s. 49-51* [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [citace 15 únor 2024]

zahraničí, obzvláště z Ruska a z Číny. Na nebezpečí dezinformací upozorňují v České republice již řadu let instituce jako například Senát Parlamentu České republiky, Bezpečnostní informační služba, Národní centrála proti organizovanému zločinu, či Vojenské zpravodajství.³⁷

Dezinformace jako nástroj propagandy nejsou hrozbou pro společnost jen v české společnosti, ale samozřejmě i v dalších státech. Jako příklad lze uvést volby o vystoupení Velké Británie z Evropské Unie, takzvaný Brexit. Před volbami totiž probíhala kampaň vedená oběma tábory, tedy jak těmi, kdo usilovali o vystoupení Británie z Evropské Unie, tak těmi, kteří se snažili o to, aby Velká Británie v Evropské Unii setrvala. Jednou z hlavních postav za odchod v Evropské Unie byl Boris Johnson ale také Nigel Farage, kdy Johnson například během kampaně objížděl zemi v dvoupatrovém červeném autobusu, nesoucí slogan, který hlásil, že Velká Británie posílá týdně 350 milionů liber do Evropské Unie, zatímco by tyto peníze mohly být vloženy do zdravotnického systému. Jak se po volbě Brexitu nakonec ukázalo, onen slavný slogan o 350 milionech liber byl lživý. I přes vyvracení této dezinformace neváhal Boris Johnson během kampaně tuto lež neustále dokola opakovat. Krátce po hlasování o Brexitu sám Nigel Farage, stejně tak jako další politici stojící za brexitovou kampaní přiznal, že se jednalo o lež, byť on sám to nazval chybou v kampani. Jak se však ukázalo, právě argument o 350 milionech liber co mohou jít do zdravotnictví, místo do Evropské Unie, zásadně ovlivnila rozhodování voličů v Británii.³⁸

Dalším příkladem o tom, jak mohou dezinformace představovat hrozbu pro stát a pro společnost, jsem se rozhodl v této práci uvést informace ze stránek ministerstva vnitra České republiky, analyzující a komentující závěrečnou zprávu o útoku na Kapitol v rámci prezidentských voleb ve Spojených státech amerických (dále jen USA). K události zvané „útok na Kapitol“ došlo dne 06. ledna 2021.

³⁷ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [Citace: 15 únor 2024.]

³⁸ Štrba Pavol. svet.sme.sk. [Online] 27. červen 2016. Dostupné z: <https://svet.sme.sk/c/20201058/klamali-sme-vam-priznava-kampan-za-brexit.html> [citace 5 březen 2024]

Alvarová, Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka.* . s. 164 Praha : TRITON, 2022. ISBN 978-80-7684-056-0. [citace 5 březen 2024]

Nicméně, než došlo k samotnému útoku, předcházely mu jisté události. V listopadu 2020 došlo ke sčítání volebních hlasů v rámci prezidentských voleb, kdy šance na znovuzvolení Donalda Trumpa prezidentem byly malé. Trump reagoval tím způsobem, že ve svém projevu ke svým občanům cíleně, záměrně a hlavně lživě, začal tvrdit, že došlo k volebnímu podvodu s hlasy a on sám volby zcela legitimně vyhrál. Právě díky dezinformacím se začal Trump cíleně snažit zvrátit výsledky voleb ve svůj prospěch, kdy již během kampaně se Trump a jeho tým snažili zneplatnit korespondenční volební hlasování a jeho procesy. Následně Trump zahájil kampaň snažící se podpořit jeho argumenty o takzvaných ukradených volbách. Pomocí kampaně se Trump a jeho tým snažil vytvářet tlak nejen na viceprezidenta spojených států Pence, ale také na státní úředníky a zákonodárce, ve snaze přinutit je, aby nepřijali oficiální výsledky voleb na schůzi kongresu dne 06.01.2021. Na podporu svých snah Trump svolal před kongres dav svých podporovatelů. Ještě před šestým lednem 2021 cíleně a otevřeně vyhrožoval americkým úředníkům a zákonodárcům, ve snaze zajistit si vítězství ve volbách. Součástí vytvářeného nátlaku nebyly jen osobní schůzky či telefonáty, ale rovněž také placené reklamy v televizi, tweety Trumpa na sociálních sítích, ve snaze ovlivnit republikánské guvernéry. Součástí nátlaku byly rovněž verbální útoky, výhrůžky smrtí, pronásledování a jinými formami zastrašování ze strany Trumpových podporovatelů, vůči státním úředníkům. Samotný vyšetřovací výbor ve své zprávě podotýká, že pokud by se Trumpovy snahy ovlivnit státní úředníky zdařily, pravděpodobně by zůstal u moci. Trump se následně otevřeným nátlakem na viceprezidenta Pence, dostával až do roviny vyhrožování v tom smyslu, že viceprezident má mít pravomoc zneplatnit výsledek voleb. Trump následně 06.01.2021 ve svém proslovu tvrdil, že pokud Pence výsledek voleb nezneplatní, bude to smutný den pro USA a bude to znamenat nedodržení ústavy. Následně Trump odeslal tweet, kde Pence označuje za zrádce a je třeba jej oběsit. Tento tweet poté fungoval jako rozbuška pro následné násilnosti. Před samotným Bílým domem se dne 06.01.2024 shromáždil dav čítající zhruba 53 000 demonstrantů, kdy zhruba polovina z nich odmítala projít bezpečnostními rámy, aby jim nebyly zabaveny zbraně, ačkoliv je ve státě Washington D.C. zakázáno nosit zbraně i skrytě, i tak mezi demonstranty došlo k zabavení mnoha zbraní a neprůstřelných vest. Když toto bylo sděleno Trumpovi, tento se začal dožadovat odstranění

bezpečnostních rámu. Měl se nechat slyšet v tom smyslu, že skutečnost, že protestující mají zbraně jej nezajímá, protože jemu ublížit nepřišli. Když následně asi dva tisíce demonstrantů na Kapitol zaútočilo, Trump je v útoku podporoval, dál burcoval dav a nijak se nesnažil zastavit násilí. Stále doufal, že dav nátlakem přispěje k zneplatnění výsledků voleb. Trump jednal dle vyšetřovací komise zcela účelně a s rozmyslem, neváhal využívat ve své kampani lži, dezinformace, manipulace, včetně vyhrožování a zastrašování. Důležité je zmínit také to, že demonstraci a útoku na kapitol nebyli přítomni jen obyčejní Trumpovi příznivci, ale také členové paramilitárních pravicových skupin, jako například Proud Boys nebo Oath Keepers. Právě na tomto příkladu je velice zřejmé, jak mohou být dezinformace použity ze strany politiků jako nástroj k udržení moci, či jen nahnání politických bodů. V případě Trumpa však šlo čistě o udržení moci. Snažil se působit navenek legitimně, nicméně dle vyšetřovací komise Trump a jeho tým vypracovali falešné volební certifikáty, které měly Trumpa ustanovit jako vítěze v klíčových státech USA.³⁹

V rámci příkladů, jak mohou dezinformace působit na společnost a na stát jako takový, není třeba poukazovat jen na zahraniční příklady, neboť i v naší zemi se dezinformace využívají. Jako příklad lze uvést poslední prezidentskou kampaň v České republice. V posledních prezidentských volbách, kdy proti sobě stáli především Petr Pavel a Andrej Babiš, se rovněž ukazovalo na časté dezinformace v rámci volebního boje. Již v prvním kole voleb například sám Babiš sdílel koláže vyjadřující mu podporu ve volbách od opozičních politiků. Opozice reagovala svými vlastními kolážemi, nicméně převážně se na šíření dezinformací podílely nejrůznější anonymní skupiny, profily v prostředí sociálních sítí, například WhatsApp či Messenger. Hlavním tématem volebních sloganů Andreje Babiše se stala hesla, že Babiš chce mír, nechce válku, zatímco jeho oponent Petr Pavel naopak válku chce a chystá se Česko zatáhnout do války. Tyto zprávy se šířily na sociálních sítích, hromadnými e-maily. Babiš mimo jiné sliboval, že jedině on naší zemi může ochránit před blížící se válkou. Přestože tým Andreje Babiše potvrdil, že se jedná o lživou informaci, a že Petr Pavel válku nechce, přesto dále

³⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. mvcr.cz. Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/utok-na-kapitol-shrnuti-zaverecne-zpravy-vysetrovaciho-vyboru.aspx> [citace 5 březen 2024]

rezonovala online prostorem, stejně tak tuto verzi sám Babiš nadále v rámci kampaně opakoval. Transparenty s nápisem „Nezavleču Česko do války. Jsem diplomat. Ne voják.“, nebo „Generál nevěří v mír. Volte mír. Volte Babiše.“ I mimo oficiální transparenty Babišova týmu, se na sociálních sítích a na internetu celkově začaly šířit skrz různé profily a skupiny témata jako zavlčení České republiky do války, povinné odvody mladých lidí na frontu, vykreslování Petra Pavla jako vojenského diktátora toužícího po válce. Dezinformace šířily různé skupiny i jednotlivci, ať už s profily falešnými či nikoliv. Mezi další dezinformace spojené s prezidentskou kampaní patřilo i téma spojené s romskou menšinou, kdy se šířily zprávy typu, že Petr Pavel nemá rád Romy, že jim zruší sociální dávky aj. Ohledně tématu války koloval rovněž mezi lidmi obrázek SMS zprávy, kde Petr Pavel měl lidi informovat o mobilizaci. Dále v rámci dezinformací nechyběly různé obrazové koláže. Celá prezidentská kampaň byla značně agresivní, cílila na emoce a strach lidí, což přispívalo k rozdělování společnosti.⁴⁰

Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně uvádí, že dezinformace a jejich vliv na společnost může mít značně destruktivní dopady. Dezinformace jako takové mohou ovlivnit události v krátkodobém měřítku, jakým může být například živelná pohroma, teroristický útok aj., kdy následně vlivem negativních emocí a nedůvěry ve státní složky, může být ohrožena schopnost státu danou situaci zvládnout, například vlivem neposkytnutí součinnosti veřejností. Dezinformace dále mohou ovlivnit společnost při důležitých rozhodnutích pro celou společnost, jakými mohou být například volby, hlasování či referenda. K tomu již dle analýzy došlo v rámci celé Evropy, kdy dezinformační kampaně napomohly k vzestupu populistických a antisystémových politických stran či hnutí. To může nakonec vést až ke ztrátě suverenity, protože političtí představitelé a občané mohou hlasovat a rozhodovat o směřování státu na

⁴⁰ Kopecký Kamil . pravda & lež v online světě. *e-bezpeci.cz*. [Online] 29. leden 2023. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/3094-komentar-volby-prezidenta-byly-opet-doprovazeny-dezinformacemi-klicovym-motivem-byl-strach-z-valky> [citace 5 března 2024]

základě lživých informací, což může v konečném důsledku poškodit zájmy daného státu.⁴¹

Co se týče dlouhodobého působení dezinformací a jejich ovlivňování, dle výše zmiňované analýzy dochází k postupnému zhoršování veřejných debat, snižování jejich úrovně, dále dochází ke ztrátě důvěry veřejnosti vůči státním institucím, v demokratické procesy a dále dochází k postupné radikalizaci a polarizaci společnosti. Vytrácí se racionální dialog, do popředí se dostávají emoce a s tím spojená agresivita. Díky tomu následně docházelo i k tomu, že se jednotlivci ovlivnění dezinformacemi dopouštěli nebezpečných, dokonce i násilných aktivit. Dle zprávy dále dezinformace ovlivňují vznik a fungování různých paramilitárních skupin, domobraneckých organizací. Působení dezinformací a jejich důsledky bývají špatně odhalitelné a zachytitelné, neboť k působení dochází pomalu a postupně. Navíc dezinformace se nesnaží podřývat kupříkladu jen určitou politickou stranu či její představitele, ale snaží se podkopat důvěru i vůči oficiálním médiím a novinářům. To vše nakonec může směřovat k nárůstu podpory extremistických stran, k radikalizaci obyvatelstva, k narušování veřejného pořádku, či vést k občanským nepokojům.⁴²

Analýza dále uvádí, že odolnost české společnosti proti dezinformacím je značně nízká. Dle výzkumů dokonce ¼ Čechů věří dezinformacím. To má být způsobeno především nedostatkem kritického myšlení, což znesnadňuje jednotlivcům dezinformace rozeznat, dále pak nízká mediální gramotnost, což vede k snadnějšímu a rozšířenějšímu přeposílání falešných zpráv.

⁴¹ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 16-17 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁴² Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 17-18 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

Ačkoliv se má na ochraně státu podílet celá společnost, tak právě vzhledem k nízké odolnosti české společnosti je dle analýzy nezbytné, aby jistou část odpovědnosti za boj s dezinformacemi převzal právě stát.⁴³

4.1 Jak dezinformacím čelit

Jak bylo výše zmíněno, dezinformacím lze čelit na několika úrovních. Ta základní je na každém jednotlivci. Doporučováno je v tomto ohledu používat kritické myšlení, ověřovat si informace, snažit se nepodléhat emotivním zprávám a přemýšlet nad nimi. Tím lze podporovat posilování společnosti, dále lze zvyšovat u občanů mediální gramotnost. Dalším způsobem je zaměřit se na média, která mohou pomáhat vyvracet dezinformace. S tím je spojeno například prostředí internetu, kdy články jsou mnohdy hodnoceny podle počtu kliknutí na dané články, a podle toho se následně odvíjí cena za reklamu, což takto nastavené prostředí nahrává šíření dezinformací. Kromě jednotlivců může dezinformacím čelit i stát, ať už zlepšením právní úpravy postihující dezinformace, zaměřením se na výše zmiňovanou mediální gramotnost obyvatel, navýšení kapacit a zdrojů pro odhalování a postihování dezinformací. V tomto ohledu je nutná spolupráce mezi státem a společností jako takovou.⁴⁴

5 Boj proti dezinformacím

Co se týče samotného boje proti dezinformacím, bude v této práci vycházeno především z Analýzy připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně, která byla vytvořena ve spolupráci Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany a Ministerstva spravedlnosti České republiky, kdy se jedná o materiál vypracovaný v rámci Akčního plánu k Auditů národní bezpečnosti. Předně z materiálů a analýz vyplývá, že na území České republiky v současnosti dochází k masivním dezinformačním vlnám, především prostřednictvím sociálních sítí. Dle zprávy se jedná o jeden z prostředků informační války, kdy se pomocí ní cizí mocnosti snaží

⁴³ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 18-19 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁴⁴ Gregor Miloš, Vejvodová Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* s. 124-139 [editor] Katarína Belejová. Praha : Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. [Citace: 15 únor 2024.]

ovlivnit nálady a stav společnosti jako takové, podkopávat důvěru ve stát a jeho instituce, kdy díky tomu mimo jiné dochází k rozdělování společnosti. Dezinformační snahy mohou být vedeny jak ze zahraničí, tak pomocí domácích dezinformačních aktérů. Bezpečnostní komunita v České republice se shoduje na tom, že již probíhající dezinformační vlny jsou přímo či nepřímo spojené s aktivitami Ruské federace a Čínské lidové republiky.⁴⁵

Výše zmiňovaná analýza dále upozorňuje na to, že šířitelé dezinformací mají v informační válce výhodnější postavení, vzhledem k informační otevřenosti v demokratických společnostech, vzhledem k dodržování principů svobody projevu, přístupu k informacím, práva shromažďovat se. Dále demokratické státy díky svému postavení značně nepružně a velmi opožděně mohou reagovat na rozsáhlé dezinformační vlny nebo zkrátka příliš pozdě reflektují závažnost daných dezinformací. Oproti tomu autoritářské režimy mohou mít výhody právě v omezování projevu nebo kontrole informačních toků. Dalším zásadním problémem pro boj s dezinformacemi, či lépe řečeno neschopností s nimi účinně bojovat, je právě otevřenost internetu a sociálních sítích a jeho obtížná kontrola co se obsahu týče. Dalším problémem je dle analýzy samotné vnímání dezinformací lidským mozkiem, jak bylo výše uvedeno, emočně zabarvené informace se šíří mezi lidmi podstatně lépe, než informace věcné, bez emočního zabarvení.⁴⁶

⁴⁵ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 1–9 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁴⁶ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 11-12 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

5.1 Právní rámce boje proti dezinformacím

Co se týče České republiky a jejího právního rámce pro boj s dezinformacemi, Česká republika nemá zákonnou úpravu dopadající přímo na dezinformace jako takové, nicméně přesto má jisté nástroje, kterými lze dezinformace v jisté míře postihovat.⁴⁷

5.1.1 Trestní, přestupkové a civilní právo

V rámci trestního práva se může jednat například o trestný čin pomluvy podle §184 odst. 1, 2 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, a to v případě, že dojde k útoku na čest a dobré jméno fyzické osoby, na základě nepravdivého faktického tvrzení. Nicméně nelze opomenout skutečnost, že trestný čin pomluvy se vztahuje na fyzické osoby, což ve výsledku znamená, že skutková podstata tohoto trestného činu se nevztahuje na lživé informace týkající se státních institucí, právnických osob či orgánů veřejné moci, což s ohledem na to, že dezinformace právě tyto instituce obvykle napadají, značně snižuje efektivitu využití v případném boji proti dezinformacím.⁴⁸

V rámci trestního práva dále přichází v úvahu aplikace trestného činu Šíření poplašné zprávy, podle § 357 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, kdy tento trestný čin sice postihuje nepravdivá sdělení, nicméně týká se nebezpečí, které způsobí vážné znepokojení části obyvatelstva nebo bezdůvodně vyvolá nasazení složek integrovaného záchranného systému. Zde ovšem tento paragraf chrání veřejný zájem společnosti, a nijak nepostihuje samotné nepravdivé informace. Je zde důležité, aby ony dezinformace vyvolaly paniku a případné následky, což u dezinformací nebývá příliš časté. Jinak řečeno, zasažené osoby onou poplašnou zprávou musejí být obvykle postiženy takovými následky defacto ihned, do čehož však nespadá dlouhodobé podkopávání důvěry ve stát, tedy i tento paragraf

⁴⁷ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 4-5 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁴⁸ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 39 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

v rámci trestního řízení, je schopen postihnout případné dezinformátory jen velmi zřídka.⁴⁹

Jako další trestné činy, které se svým způsobem zabývají nepravdami, jsou dle analýzy trestné činy Poškození cizích práv podle § 181 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, a dále trestný čin Podvod podle § 209 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku (dále jen trestního zákoníku), kdy však podle analýzy ani tyto trestné činy nijak nepostihují dezinformace jako takové, nýbrž řeší získávání majetku či jiného neoprávněného prospěchu. Dalšími trestnými činy, kterými by se teoreticky dali postihovat některé dezinformace, analýza uvádí trestné činy jako Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 trestního zákoníku, dále trestný čin Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákoníku, a dále trestný čin Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 trestního zákoníku, kdy analýza sice uvádí, že prostředkem útoků často mohou být smyšlená, lživá, zavádějící či manipulující sdělení, nicméně postihovány jsou až v případě útoku způsobující nějaký konkrétní následek, tedy například vyvolání agrese vůči skupině obyvatel, nebo vyzývání k násilí vůči určité skupině. Tedy ani tyto trestné činy, jak analýza uvádí, nepostihují případné dezinformace v plné míře. Analýza dále uvádí, že v boji proti dezinformacím a využíváním výše uvedených možností trestního zákoníku, komplikuje mimo jiné nejednotnost soudů při posuzování konkrétních činů, a dále délka samotného trestního řízení, v analýze je však vyzdviženo, že již jen samotné trestní řízení může působit odrazujícím dojmem na další případné dezinformátory. Dále analýza uvádí trestné činy, které postihují nejčastěji projevy neonacismu, antisemitismus či rasismus. Dle analýzy se jedná především o trestné činy jako Založení, podpora a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku, dále trestný čin Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku, a dále trestný čin Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního

⁴⁹ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 39 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

zákoníku. Analýza dále pro boj s případnými dezinformacemi uvádí rovněž trestné činy zaměřené proti terorismu, tedy § 312a - § 312f trestního zákoníku, kdy však v praxi se tyto paragrafy užívají převážně na již dokonané útoky. Analýza se dále zabývá možností využívání institutů předběžných opatření, nicméně následně dochází k závěru, že tyto instituce jsou v praxi pro boj s dezinformacemi prakticky nepoužitelné.⁵⁰

Dle výše zmiňované analýzy vyplývá, že co se týče trestního řízení a trestního práva, tak v současné podobě nemá možnost nijak výrazně ovlivnit vznik, vývoj a šíření dezinformací. V teoretické rovině by sice šlo postihnout dezinformátora, ale to jen v případě, že bude dezinformátor odhalen a následně potrestán, nicméně přecházet dezinformačním vlnám současná úprava trestního práva nedokáže. Dále analýza zmiňuje možnosti využití přestupkového práva, nicméně ani zde dle analýzy nemá současná podoba přestupkového práva možnost významně ovlivnit vznik a průběh dezinformační vlny, či ji dokonce zastavit, kdy prakticky stejně je na tom současná podoba civilního práva.⁵¹

⁵⁰ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 42 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁵¹ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 44-46 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

5.1.2 Krizové řízení

Analýza připravenosti České republiky čelit závažným dezinformačním vlnám uvádí, že krizové situace podle současné právní úpravy podle zákona o krizovém řízení č. 240/2000 Sb. nezahrnuje informační krize a její možné doprovodné jevy jako například panika, chaos, politická krize, ovlivňování voleb aj., a to i v případě, že by byly ohroženy základní zájmy společnosti a státu. Analýza sice připouští, že dezinformační vlny mohou za jistých okolností vyvolat krizovou situaci dle krizového zákona, ovšem nedojde-li k ohrožení životů, zdraví či majetku, pak je označení takovýchto situací jako krizových situací značně problematické. Jinak řečeno, muselo by vlivem dezinformačních vln dojít ke krajním situacím. Z toho vyplývá, že ani krizové řízení, až na výjimečné případy a za splnění daných podmínek, nemá dostatečné nástroje pro řešení případných krizí způsobených dezinformačními vlnami.⁵²

5.1.3 Integrovaný záchranný systém a zákon o Policii České republiky

Integrovaný záchranný systém, který je upravený zákonem č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému řeší mimořádné události, které ohrožují život nebo zdraví člověka, majetek či životní prostředí a jsou vyžadovány likvidační nebo záchranné práce. Pro dezinformace však tato právní úprava není v praxi aplikovatelná, neboť dezinformace jako takové výše zmíněné mimořádné události zpravidla nezpůsobují.⁵³

Dále zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. v § 23 stanovuje, že provozovatel periodického tisku, rozhlasového nebo televizního vysílání jsou povinni na žádost policie neprodleně uveřejnit informace o závažném ohrožení

⁵² Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 46-51 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁵³ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 51 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

zdraví a života osob, veřejného pořádku nebo majetku. V tomto případě je pak na policii, jak vyhodnotit co znamená závažné ohrožení, s ohledem také na zásadu přiměřenosti. Analýza připravenosti České republiky čelit závažným dezinformačním vlnám uvádí, že právě § 23 zákona o Policii lze využít v případě vážných dezinformačních vln, kdy by se jednalo defacto o informování o ohrožení, či vyvrácení šířených dezinformačních vln.⁵⁴

5.1.4 Tiskové právo

Tiskové právo se řídí Tiskovým zákonem, tedy zákonem č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech vydavatelů periodického tisku a změně některých dalších zákonů. Problematická u tiskového zákona je skutečnost, že tento zákon se nevztahuje na internetová periodika, tedy v případě dezinformací šířících se online prostorem je prakticky nevyužitelný a nemá vliv na boj s dezinformacemi.⁵⁵

5.1.5 Rozhlasové, televizní vysílání a regulace reklamy

Rozhlasové a televizní vysílání se řídí podle zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání, kdy šíření zpráv pomocí televize a rozhlasu hraje v rámci dezinformací nezanedbatelnou roli, ať už v pozitivním, či v negativním slova smyslu. Na rozdíl od digitálních platforem a internetu, je televizní a rozhlasové vysílání právně regulováno. Zákon se však nevztahuje ani na televizní či rozhlasové vysílání na internetu, a tak v praxi vzhledem k tomu, že k šíření dezinformací dochází primárně online, nemá současná právní úprava rozhlasového a televizního vysílání možnost ovlivnit či dokonce zastavit dezinformační vlny šířící se obvykle online prostorem. Regulace reklamy je právně ošetřena zákonem o ochraně spotřebitele a zákonem o regulaci reklamy. Problémem je, že dezinformace obvykle nemají podobu reklam. Reklamy nesmějí například podporovat politická hnutí, reklama nesmí být klamavá nebo v rozporu

⁵⁴ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 52 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁵⁵ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 53-54 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

s dobrými mravy a nesmí být diskriminační. U reklam analýza udává, že nastavená zákonná úprava pro reklamy také nedává možnost ovlivnit vznik a vývoj dezinformací, neboť reklamy se nevztahují na politická sdělení.⁵⁶

5.1.6 Shrnutí právního rámce

Jak uvádí Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně, Česká republika v současné době nedisponuje dostatečnou právní úpravou pro efektivní boj s dezinformacemi. Pokud už nějaké právní instituty pro boj s dezinformacemi jsou, a jsou aplikovatelné, pak je problémem neefektivita, nepružnost a pomalost v rámci postihu pachatele. Není tedy k dispozici efektivní reakce na dezinformační vlny.⁵⁷

5.2 Boj s dezinformacemi ze strany vlády a státních institucí

Jak bylo výše zmíněno, Česká republika nemá v současnosti právní úpravu pro efektivní boj s dezinformacemi, nicméně v České republice existuje úřad s názvem Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám (dále jen zkráceně CTHH), kdy dle jejího ředitele Beneditka Vangelioho, bylo téma dezinformací dlouhodobě potlačováno a neřešeno. Především Rusko vede dlouhodobě informační válku proti západním zemím, včetně České republiky, kdy dezinformace hrají důležitou roli. Nicméně dle ředitele CTHH předchozí, ani současná vláda i přes svá programová prohlášení v boji proti dezinformacím příliš neudělala, i když situace se částečně změnila k lepšímu po nástupu vlády Petra Fialy.⁵⁸

Dále dle Piknerové, která ve své obdobné práci pojednává rovněž o problematice dezinformací vyplývá, že i současná vláda se sice zavázala ve svém

⁵⁶ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 57-60. [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁵⁷ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky. s. 61 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 5 březen 2024]

⁵⁸ Kristina Ciroková. seznamzpravy.cz. *seznam*. [Online] 27. 02 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-na-dezinformacni-scene-nastal-moment-soku-nekdo-zmenil-nazor-rika-expert-190538> [citace 7 březen 2024]

programovém prohlášení s dezinformacemi bojovat, nicméně i přes návrhy pro boj s dezinformacemi od analytiků v čele s panem Františkem Vrabelem, nedošlo ze strany vlády k případné spolupráci.⁵⁹

Podle reportéra Václava Crhonka, který se ve svém článku věnoval vládnímu postupu v boji proti dezinformacím vyplývá, že koncem března 2022 premiér Fiala zvolil zmocněnce pro média a dezinformace Michala Klímu, který připravil akční plán pro boj s dezinformacemi, ten však nebyl zrealizován a následně byl Klíma o rok později nahrazen národním bezpečnostním poradcem Tomášem Pojarem, čímž zanikl post zmocněnce pro média a dezinformace. Dále se v článku hovoří o tom, že by mělo ministerstvo vnitra v čele s Vítem Rakušanem připravovat právní úpravu pro boj s dezinformacemi, nicméně ta nebyla do současné doby, co je tato práce publikována, nijak představena. Funkci státu tak v boji s dezinformacemi prakticky suplují dobrovolníci a dle autora článku vláda celkově v boji s dezinformacemi selhává a neví jak s nimi bojovat.⁶⁰ Vláda sice zřídila rovněž Komisi pro hybridní hrozby v roce 2020, která měla zajistit efektivnější a rychlejší reakce na hrozby dezinformací, nicméně má značně omezené pravomoci a může prakticky vydávat pouze doporučení a provádět kontrolu ochrany voleb.⁶¹

5.3 Boj s dezinformacemi ze strany nevládních subjektů

V této kapitole bude uvedeno několik webů, zaměřujících se na boj s dezinformacemi, kdy se obvykle jedná o dobrovolníky z řad různých občanských hnutí, či novinářů.

5.3.1 HlídacíPes.org

Jedná se o zpravodajský portál, který sice nevydává pravidelnou periodiku, nicméně se snaží odhalovat nečisté praktiky, zneužívání moci aj., ať už v politice, žurnalistice či jiných dalších odvětvích. Snaží se o co nejobjektivnější a nestranné

⁵⁹ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 69. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7 březen 2024]

⁶⁰ Crhonek, Václav. ct24. *ct24.ceskatelevize.cz*. [Online] 27. 03 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/168-hodin-vlada-v-boji-proti-dezinformacim-preslapuje-na-miste-vedou-ho-hlavne-dobrovolnici-8233> [Citace: 06. 03 2024.]

⁶¹ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 73. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7 březen 2024]

podávání informací. Rovněž se web snaží rozkrývat působení ruské propagandy a vlivu Ruska na Českou republiku a její společnost. Svou působnost platforma zahájila v roce 2014.⁶²

5.3.2 Demagog.cz

Jde o nezávislou webovou platformu, snažící se ověřovat a případně vyvracet lživá nebo manipulativní prohlášení politiků. Jedná se o neziskové a dobrovolné sdružení lidí, které není spojeno s žádnou politickou stranou či hnutím. Toto hnutí bylo dokonce ze strany Ministerstva vnitra zařazeno na seznam institucí mediální gramotnosti a odhalování dezinformací.⁶³

5.3.3 Čeští elfové

Toto občanské hnutí, se snaží mapovat, analyzovat a hlavně aktivně bojovat proti dezinformacím šířícím se v online prostředí internetu. Toto hnutí nevzniklo jen v České republice, ale i v dalších státech, kdy první hnutí se objevila v pobaltských státech jako reakce na ruské dezinformační a hybridní akce. Většina těchto dobrovolníků působí anonymně, aby se předešlo nátlaku a výhrůžkám ze strany trollů, o kterých bylo psáno v předchozí kapitole 3. Dobrovolníci jsou rozděleni do jednotlivých týmů, kdy každý tým má svého vedoucího. S veřejností následně komunikují přes oficiální mluvčí. Čeští elfové se snaží pročítat dezinformační weby, diskuze na sociálních sítích, či řetězové e-maily a snaží se zjistit, jak se propaganda, především Ruska, dostává do českého online prostředí. Tito dobrovolníci dále vydávají pravidelné přehledy o činnosti dezinformační scény. Například za první polovinu února dominovali dezinformační scéně témata jako Green Deal spojený s protesty zemědělců, válka na Ukrajině a s tím spojená podpora Ukrajiny ze strany vlády, která má hájit jen své, americké a ukrajinské zájmy nebo že vláda kriminalizuje své občany za jiný názor a snaha o zavedení cenzury.⁶⁴

⁶² Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 62. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

⁶³ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 63. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

⁶⁴ Čeští elfové. *Čeští elfové Bojovníci proti cizím dezinformačním kampaním na českém internetu*. [Online] Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/> [Citace: 07. březem 2024.]

5.4 Boj proti dezinformacím v rámci Evropské Unie

Boj s dezinformacemi neprobíhá pouze v jednotlivých státech, ale také na úrovni Evropské Unie. Evropská rada již v březnu roku 2015 zdůrazňovala potřebu čelit dezinformačním kampaním v reakci na anexi Krymu ze strany Ruska. Následně došlo k založení Evropské služby pro vnější činnost, která má za úkol informovat o působení dezinformací ze strany Ruska vůči Evropské unii, aby se tyto informace dostaly do podvědomí veřejnosti. V roce 2017 došlo ze strany Evropské Unie k zřízení Evropského centra excellence pro boj s hybridními hrozbami, které má za úkol podporovat státy Evropské Unie a Severoatlantické aliance v boji proti hybridním hrozbám, včetně dezinformací. Rovněž byl vypracován v roce 2020 Evropský akční plán pro demokracii, který má za cíl posílit odolnost společnosti a sdělovacích prostředků proti dezinformacím.⁶⁵

Evropská Komise mimo jiné v roce 2021 vytvořila Evropský kodex zásad boje proti šíření dezinformací pro on-line platformy, sociální sítě a reklamní průmysl, který byl následně aktualizován v roce 2022, který se zaměřuje například na snížení finančních pobídek pro šířitele dezinformací, zpřísnění opatření co se týče politických reklam, znesnadnění vytváření falešných účtů a profilů, lepší ochranu uživatelů před dezinformacemi a podporu členských států v boji proti dezinformacím.⁶⁶

⁶⁵ JAKUBCOVÁ, Lenka, HOLUBOVÁ Kristýna a ŠILINGER Karel. Duální postavení příslušníků Policie ČR ve vztahu k dezinformačnímu působení. *Bezpečnostní teorie a praxe*. s. 7-8 [Online] leden 2023. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2023/03/Dualni-postaveni-prislusniku-Policie-CR-ve-vztahu-k-dezinformacnimu-pusobeni.pdf> ISSN 2571-4589. [Citace: 07. březen 2024.]

⁶⁶ digital-strategy.ec.europa.eu. *European Commission*. [Online] European Union, 2022. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation> [Citace: 09. březen 2024.]

6 Česká dezinformační scéna a její vliv na stát a společnost v ČR

Tato kapitola pojednává o dezinformační scéně v rámci České republiky. Kapitola bude zaměřena mimo jiné na příklady dezinformačních webů, osobností z řad dezinformátorů od aktivistů po politicky činné osoby.

6.1 Dezinformační weby

V České republice působí značné množství dezinformačních webů, obvykle prorusky zaměřených, kdy tyto weby se čím dál tím více snaží působit věrohodněji a profesionálněji, aby se pokud možno co nejvíce podobali mainstreamovým, tedy oficiálním webům. Tyto weby obvykle útočí na Evropskou unii, Spojené státy americké či na Severoatlantickou alianci. Hlavním tématem dezinformací je v současnosti válka na Ukrajině. S tím jsou spojeny útoky na domácí politiku a vládu, neboť s tím je spojena například podpora Ukrajiny ze strany České republiky, případně nedávné prezidentské volby. Proruští dezinformátoři se snaží kritizovat Západ a jeho agresi na Ukrajině se snaží obhajovat, snaží se vyvolat dojem, že konflikt nevyvolalo Rusko, ale Západ.⁶⁷

6.1.1 Web AC24.cz

Tento dezinformační web byl založen v roce 2011 a jeho provozovatelem je Ondřej Geršl, který je zároveň šéfredaktorem. Dle webu čeští elfové, se u AC24.cz jedná o jeden z nejnavštěvovanějších portálů šířící dezinformace. Náhodný není ani název webu, neboť samotný web AC24.cz o sobě tvrdí, že vznikl jako protiváha pro zpravodajský web ČT24. Logo webu je pak nápadně podobné logu BBC, či CNN. Geršl v některých rozhovorech sám přiznává, že jeho webová platforma není jedna z nejdůvěryhodnějších a sám přiznal, že přebírá ruské informační zdroje, které pak šíří dál. V Českém online prostředí se jedná o jeden z nejúspěšnějších dezinformačních webů.⁶⁸

⁶⁷ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 34. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

⁶⁸ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 36. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

6.1.2 Protiproud.cz

I články Protiproudu podporují Rusko a jeho politiku, například tvrzeními o tom, že sankce proti Rusku nefungují, že jeho ekonomika poroste, nebo že Spojené státy rozmístili biologické laboratoře a vojenské základny u hranic s Ruskem, a že Rusko vlastně jen brání samo sebe a své zájmy, tedy že Rusko je oběť a Západ je útočník. Šéfredaktorem tohoto webu je Petr Hájek, který byl mluvčím bývalého prezidenta Václava Klause, přičemž Hájek v minulosti například popíral evoluční teorii, nebo že teroristický útok 11. září na „Dvojčata“ byl ve skutečnosti komplot Amerických tajných služeb.⁶⁹

6.1.3 Aeronet.cz

Jedná se o dezinformační web, který byl sice založen v roce 2001, ale aktivní začal být krátce po obsazení Krymu ze strany Ruska v roce 2014. Vydává proruské články, kdy se přitom snaží působit jako nezávislý zpravodajský web spravovaný českými a slovenskými občany žijícími v zahraničí. Autoři webu obvykle píšou pod pseudonymem a vlastníkem portálu je skrytý za doménou firmy Domains By Proxy, LLC sídlící v Arizoně. Jména svých klientů firma zatajuje. Přesto se redaktorům České televize podařilo díky chybě na platformě Facebook vysledovat totožnost Marka Pešla. Aeronet například šíří dezinformace, že Ukrajina ztratila nárok na to být samostatný stát, nebo že Česká ministryně obrany Jana Černochová a náčelník Generálního štábu Armády České republiky Karel Řehka chtějí zatáhnout české muže do války na Ukrajině.⁷⁰

6.1.4 Parlamentní listy

Tento internetový zpravodajský a diskusní portál působí od roku 2003. Parlamentní listy provozuje společnost OUR MEDIA, kterou vlastní Michal Voráček a Ivo Valenta. Michal Voráček měl blízko k bývalé kanceláři bývalého prezidenta Miloše Zemana, zatímco Ivo Valenta je znám jako podnikatel

⁶⁹ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 36. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

⁷⁰ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 39. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březem 2024]

v hazardním průmyslu. Valenta přispíval a přispívá jako sponzor politickým stranám v rámci jejich kampaní. Parlamentní listy obvykle přetiskují proruské weby, šíří dezinformace, lži a extremistické názory. Na tomto webovém zpravodajském portálu je možné publikovat články, aniž by se zkoumala jejich pravost či zdroje.⁷¹

6.2 Další dezinformační nástroje

Kromě klasických webů existují v České republice rovněž dezinformační internetová rádia, za příklad lze uvést rádio Svobodný vysílač, který rozšiřuje dezinformace, konspirace a ruskou propagandu. Vysílání tohoto rádia je dostupné i na youtube. Rádio vzniklo původně na Slovensku a následně začalo působit i v České republice. K šíření propagandy je rádio využíváno mimo jiné představiteli Národní domobrany. Další obdobnou stanicí je Svobodné rádio, které je zaměřeno na krajní pravici. Za rádiem stojí Vladimír Klapal a častým hostem jeho rádia je politik Tomio Okamura.⁷²

6.3 Představitelé České dezinformační scény

V této části kapitoly budou uvedeny některé osoby z řad dezinformátorů působících v rámci České dezinformační scény.

6.3.1 Jakub Netík

Jedná se o dezinformátora, který například během pandemie Covid 19 odrazoval od nošení roušek a od očkování proti covidu. Propagoval Ivermentin, jako účinný lék a ten také nelegálně prodával, za což později byl pokutován. Mezi jeho další tvrzení patřilo například to, že rakovinu lze vyléčit pomocí bělidla. Dále ve svých videích tvrdil, že vláda zabíjí lidi vakcínami a označoval to za zločin proti lidskosti. Jedná se také o zastánce Vladimira Putina. Tvrdil například, že Putin ve skutečnosti Ukrajinu zachraňuje a že doufá, že Putin „vyčistí“ fašisty i z České

⁷¹ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 40-41. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březen 2024]

⁷² Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 44-47. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březen 2024]

republiky. Za své výroky následně stanul před soudem. Sám Netík je původně povoláním malíř pokojů a je v několika insolvenčních. Od svých podporovatelů vybírá peníze na netransparentní účet.⁷³

6.3.2 Jindřich Rajchl

Tento muž je jednou z předních osobností české dezinformační scény, který je navíc politicky aktivní. Jedná se o předsedu strany Právo Respekt Odbornost (zkráceně PRO), která vznikla v dubnu 2022. Jedná se o silně proruskou stranu, ačkoliv sama strana tvrdí oficiálně opak. Nicméně výroky a chování Rajchla jsou značně proruské. Například 23. září 2022 prohlásil, že vzhledem k nedostatečným dodávkám plynu Norska je třeba jednat o dodávkách plynu s Ruskem a je často citovaný ve výše zmiňovaných Parlamentních listech.⁷⁴

Sám Rajchl často vystupoval na demonstracích zaměřených proti koronavirovým opatřením. Pořádá nebo se účastní demonstrací proti vládě. Dle reportérů Seznamu Rajchl vybírá peníze od podporovatelů na Spolek proti bídě, kterému sám předsedá, přičemž účet samotný není transparentní.⁷⁵

6.3.3 Ladislav Vrabel

Ladislav Vrabel je jednou z hlavních postav české dezinformační scény. Pořádal protivládní demonstrace mimo jiné i proti koronavirovým opatřením, kdy mu jeho podporovatelé posílají na účet jeho manželky peníze, sám Vrabel má na sebe vedených mnoho exekucí. Rovněž je proruský aktivista a propagandista, který například tvrdil, že se Česká republika chystá napadnout Rusko jadernými

⁷³ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

⁷⁴ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 54-56. Dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiucal/> [citace 7. březen 2024]

⁷⁵ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

hlavicemi. Jde o jednoho z dezinformátorů, který byl nakonec souzen a odsouzen za trestný čin Šíření poplašné zprávy.⁷⁶

6.3.4 Jana Peterková

Bývalá reportérka TV Nova, která v době pandemie Covid19 veřejně a opakovaně vystupovala proti vládním nařízením a šířila dezinformace. Ve svých videích, které následně šířila na internetu tvrdila, že senioři umírali po očkování proti Covidu v pečovatelském domě v Měšicích, a to v době, kdy senioři ani nebyli proti onemocnění Covid vůbec očkováni. Dále tvrdila, že vláda plánuje likvidovat lidi pomocí vakcín proti Covidu nebo o koncentračních táborech v Německu, nebo že Česko obsadí vojska Severoatlantické aliance. Za své výroky byla souzena a nakonec odsouzena, nicméně následně probíhající odvolací jednání narušili příznivci Peterkové, kteří skandovali hesla o fašismu, gestapu a poté se snažili násilím vniknout do soudní síně, přičemž vylomili dveře. Peterková se svými dezinformačními výroky nepřestala, naopak například během prezidentské kampaně tvrdila, že po nástupu Petra Pavla do úřadu prezidenta bude vyhlášen válečný stav a mobilizace. Vzhledem k jejím předchozím odsouzením jí momentálně hrozí přísnější trestní postih, a to až do výše pěti let.⁷⁷

6.3.5 Pavel Zítko

Zítko je další z dezinformátorů, který šířil dezinformace o koronaviru. Například tvrdil, že vakcíny proti koronaviru obsahují virus HIV, taktéž tvrdil, že pod Ukrajinou je 32 tisíc mil tunelů, ve kterých jsou mučeny a znásilňovány děti kvůli produkci drog. Sám Zítko je v insolvenci, od svých příznivců vybíral peníze nejprve pro spolek Srdcem pro Vlast, a vybíral peníze na svou prezidentskou kampaň. Peníze

⁷⁶ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

⁷⁷ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

ČTK. novinky.cz. [Online] 26. 10 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-policie-stiha-peterkovou-kvuli-videu-40448448> [Citace: 7. březen 2024.]

Indes, ČTK. Indes.cz. [Online] 2023. 10 26. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jana-peterkova-soud-obvineni-petr-pavel-dezinformace-poplasna-zprava-trest.A231026_113740_domaci_ihal [Citace: 07. březen 2024.]

od svých příznivců využívá například k tankování benzínu do svého auta aj. Jedná se o dezinformátora, který byl přítomen narušení soudního jednání spolu s výše zmiňovanou Peterkovou, za což je mimo jiné momentálně trestně stíhán spolu s dalšími lidmi.⁷⁸

6.3.6 Žarko Jovanovič

Proruský aktivista, který pořádá demonstrace nejen v České republice, ale také v zahraničí. Provozuje televizi Raptor-TV a sám o sobě tvrdí, že je kremelský agent. Samotnou televizi Raptor-TV provozuje spolek Hej, občané!, kterému předsedá Jovanovičova matka. Samotný spolek vznikl po obsazení Krymu ruskými jednotkami. Jeho internetová televize například šířila dezinformace o léku Ivermektin. Sám Jovanovič založil v minulosti několik firem, které následně všechny skončily v insolvenci. Dále spolupracuje s ruskou televizí Zveda. Angažuje se v řadě spolků a hnutí, obvykle islamofobních, proruských, zaměřených proti imigrantům. Podniká cesty do Ruska a spolupracuje s ruskou armádou. Za zmínku taktéž stojí i fakt, že velmi často bývá viděn na protivládních demonstracích pořádaných například výše zmiňovaným Jiřím Vrabelem.⁷⁹

6.3.7 Jan Macháček

Původně stavař z východních Čech a Zakladatel Společenství legitimních věřitelů České republiky, které má v současnosti stovky členů a příznivců, kdy financování společenství je nejasné. Sám Jan Macháček je hledaný policií a je označován za nebezpečného. Tento muž požaduje po státu miliardy korun a jeho příznivci věří, že jsou československými občany, že Česká republika neexistuje a například že Policie České republiky je firma. Jeho společenství je dle Ministerstva vnitra

⁷⁸ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

Indes, ČTK. Indes.cz. [Online] 2023. 10 26. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jana-peterkova-soud-obvineni-petr-pavel-dezinformace-poplasna-zprava-trest.A231026_113740_domaci_ihal [Citace: 07. březen 2024.]

⁷⁹ Piknerová, Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. s. 48-49, dostupné z: <https://is.vsci.cz/th/xiuca/> [citace 7. březen 2024]

Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

inspirováno obdobným teroristickým a extremistickým hnutím ve Spojených státech.⁸⁰

6.3.8 Tomáš Čermák

Tomáš Čermák je znám tím, že v době koronavirové pandemie pronásledoval zdravotníky, nabádal k aktivnímu odporu proti přijetí protipandemického zákona a nabádal k násilnému převratu za účelem vystoupení z Evropské Unie a Severoatlantické aliance, vyzýval k zabíjení politiků, rovněž opakovaně vyzýval k násilí proti Ukrajincům. Během pandemie Covid 19 pronásledoval a obtěžoval evolučního biologa Jaroslava Flegra a šéfa České lékařské komory Milana Kubka. Za své jednání byl Čermák nakonec odsouzen, nicméně utekl a nadále vysílal na sociálních sítích videa, ve kterých se snažil navodit dojem, že se nachází v Rusku. Nakonec byl vypátrán a zadržen v Polsku a předán do České republiky, kde byl znovu souzen a odsouzen.⁸¹

6.3.9 Patrik Tušl

Dezinformátor, který spolu s výše jmenovaným Tomášem Čermákem během koronavirové pandemie pronásledoval zdravotníky a pracovníky v očkovacích centrech. U toho se natáčel a požadoval od svých podporovatelů finanční příspěvky. Po invazi Ruska na Ukrajinu se zaměřil proti ukrajinským uprchlíkům a šířil propagandu Ruska. Jedná se o invalidního důchodce v insolvenci, který rovněž stanul za své jednání před soudem a byl odsouzen.⁸²

⁸⁰ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

⁸¹ Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

Biskup Patrik. novinky.cz. *Novinky.cz*. [Online] 11. 12 2023. [Citace: 7. březen 2024.] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-cermak-neuspel-s-dovolanim-trest-55-roku-za-propagaci-terorismu-je-definitivni-40453838>. [Citace: 07. březen 2024.]

⁸² Ciroková Kristina, Valášek Lukáš. seznamzpravy.cz. *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15. 06 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386> [Citace: 07. březen 2024.]

7 Působení a účinky dezinformací v rámci pandemie Covid 19 a během uprchlické krize

Tato kapitola bude více zaměřena na nejčastější dezinformační působení během uprchlické krize a koronavirové pandemie.

7.1 Dezinformace během pandemie Covid 19

Během pandemie koronaviru neprobíhaly dezinformační kampaně pouze v rámci České republiky, ale po celém světě. Dezinformace se šířily především v online prostoru skrz sociální sítě. Zpočátku se v naší zemi objevovaly dezinformace snažící se zdiskreditovat Českou republiku a Evropskou Unii kvůli postupům při řešení pandemické situace, a snažily se vyvolat dojem, že nedemokratické státy zvládají pandemii lépe. Následně docházelo k dezinformacím, které tvrdily, že pandemie je uměle vyvolaná, že se jedná o biologickou zbraň, nebo že jde jen o snahu odvést pozornost od jiných problémů, jako je například migrace. Objevovaly se zprávy snažící se vyvolávat a šířit paniku mezi obyvateli, objevovaly se výzvy k porušování protiepidemických opatření, docházelo ke zpochybňování vakcín a jejich účinků. Dezinformace postupně velkou měrou pronikaly i do oficiálních médií. Vznikala hnutí proti covidu, která spojovala jak nespokojené občany, tak dezinformátory a krajní pravici. Docházelo k radikalizaci společnosti, vznikaly nejrůznější konspirační teorie. V roce 2020 například došlo k násilným střetům mezi demonstranty a policií. Následovala démonizace zdravotníků, vědců i politiků a docházelo k jejich obtěžování a napadání.⁸³

Ministerstvo vnitra České republiky rovněž potvrzuje, že v souvislosti s pandemií Covid 19 v období od března do května roku 2020 docházelo k dezinformacím, že Evropská Unie není schopna dostatečně reagovat, naopak škodí, místo aby pomáhala, a že by se měla přijmout pomoc nabízená Ruskou federací, kdy tyto dezinformace šířila například platforma Sputnik. Dále je zmiňována například v dezinformačním tvrzení, že média a vláda se snaží odvést pozornost od

⁸³ Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. Ministerstvo vnitra České republiky, s. 61 [Online] 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [citace 8 březen 2024]

migrační krize a připravuje si půdu pro přijímání uprchlíků. Příkladem hojně se objevujících dezinformací jsou tvrzení, že koronavirus byl vyvinut jako biologická zbraň za účelem kolapsu světových financí, zničení lidstva, ovládnutí světa. Tyto dezinformace například šířil web Pravý prostor.⁸⁴

Již výše jmenovaný dezinformační web AC24.cz například vybízel k alternativnímu léčení koronaviru, a to za pomoci whisky a medu. Obdobných, návodů na léčení koronaviru se objevovalo mnoho, například omývání chlorem, užívání koloidního zlata atd. Web Arfa.cz například tvrdil, že Německo zabavuje ochranné pomůcky, které měly být určeny pro Českou republiku. Paradoxně zároveň probíhala právě demonizace preventivních opatření proti koronaviru, jako je nošení roušek nebo nařízené karantény a omezení pohybu. Dále probíhala sdělení, že má docházet k uzavírání celých měst. Toto kupříkladu o městě Olomouc tvrdily Vlastenecké noviny.⁸⁵

Mezi další dezinformace působící na Českou společnost během pandemie bylo mimo jiné tvrzení, že se připravuje nucené očkování, které je škodlivé, nebo že se očkovaním mají do těla vpravovat nanočipy nebo jedovaté látky. I v tomto případě je například patrná snaha vyvolat strach a paniku mezi lidmi, případně podpořit nedůvěru ve stát jako takový. Dále se šířily dezinformace zlehčující situaci, snažící se přesvědčovat o tom, že situace není vážná, že vážnější jsou ekonomické dopady kvůli protiepidemickým nařízením, že se stát snaží o vytvoření totalitního režimu. Další dezinformační web Tadesco šířil dezinformace o tom, že koronavirus má přímou spojitost se zaváděním 5G sítí nebo že 5G sítě způsobují rakovinu. Dále dezinformace například z webu Afra.cz tvrdily, že Američané rozmísťují své jednotky po Evropě a chystají se k válce.⁸⁶

Dle analýzy deníku Forbes dezinformacím v době pandemie Covid19 nevěřilo méně než 20 % Čechů. Naopak extrémním dezinformacím věřila zhruba jedna

⁸⁴ Ministerstvo vnitra. mvcr.cz. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/koronavirus-prehled-hlavnich-dezinformacnich-sdeleni.aspx>. [Citace: 8. březen 2024.]

⁸⁵ Ministerstvo vnitra. mvcr.cz. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/koronavirus-prehled-hlavnich-dezinformacnich-sdeleni.aspx>. [Citace: 8. březen 2024.]

⁸⁶ Ministerstvo vnitra. mvcr.cz. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/koronavirus-prehled-hlavnich-dezinformacnich-sdeleni.aspx>. [Citace: 8. březen 2024.]

desetina obyvatel. Forbes potvrzuje data Ministerstva vnitra o tom, že během pandemie se množství dezinformací dostávalo do mainstreamových médií a že dezinformace se šířily především z prorusky zaměřených zdrojů. Deník Forbes dále upozorňuje na zranitelnost české společnosti vůči působení dezinformací, což se během pandemie Covid 19 projevilo velice silně, stejně tak, že mnohé dezinformace šířili mnohdy sami politici a na politické úrovni chybí vůle s dezinformacemi účinně bojovat.⁸⁷

Vzhledem k tomu, že během pandemie Covid 19 se vlivem dezinformací polarizovala společnost a mezi obyvateli se šířila nedůvěra k očkování, byla nucena tehdejší vláda k prvním zásadnějším krokům vůči dezinformacím, kdy se snažila dezinformace na jednu stranu vyvracet, nicméně nedařilo se jí efektivně komunikovat s občany a dezinformace účinně vyvracet. I díky tomu začal stát podnikat první zásadnější kroky k boji s dezinformacemi, kdy mimo jiné připustil nutnost změny právní úpravy pro efektivnější boj s dezinformacemi. Po epidemii koronaviru se následně dezinformační scéna zaměřila na válku na Ukrajině.⁸⁸

7.2 Dezinformace v rámci uprchlické krize

Uprchlická krize od roku 2015 prodělala několik vln. Toto téma zaplňovalo nejen stránky novin, ale šířilo se rovněž na sociálních sítích, kde vznikaly různé hoaxy a dezinformace. Mezi častá tvrzení například patřilo, že každý uprchlík je terorista. Ve skutečnosti většina prchala naopak před teroristy ze zemí, kde probíhal válečný konflikt, příkladem může být Sýrie. Další dezinformací rezonující online prostorem bylo, že uprchlíci jsou bohatí a cestu do Evropy si platí, kdy důkazem mělo být, že uprchlíci mají s sebou chytré telefony a z důvodu, že většina migrantů jsou muži, jedná se čistě o ekonomické migranty.⁸⁹

⁸⁷ Mertová Jana. *forbes.cz. Forbes*. [Online] 08. 04 2021. Dostupné z: <https://forbes.cz/pandemie-nakopla-dezinformace-zadne-neveri-jen-petina-cechu/>. [Citace: 08. březen 2024.]

⁸⁸ Novotná Barbora. *katalog.polac.cz. polac.cz*. [Online] 2022. Dostupné z: <https://katalog.polac.cz/Record/POLAC.119783>. [Citace: 10. březen 2024.]

⁸⁹ ČT24. *ct24.ceskatelevize.cz*. [Online] 19. 09 2015. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/media/uprchlici-a-hoaxy-podivejte-se-na-10-nejcastejsich-mytu-o-uprchlicich-126706>. [Citace: 08. březen 2024.]

V roce 2016 se například online prostorem šířila dezinformace o tom, že migranti měli znásilnit dvě dívky a přepadnout čerpací stanici v Kostelci nad Orlicí. Policie uvaluje ve věci informační embargo.⁹⁰

Během migračních vln se českým internetem šířilo značné množství upravených obrázků hoaxů a dezinformací, které měly za cíl vyvolat strach a nenávisť obyvatel. Jedním ze známých případů radikalizace je případ Jaromíra Baldy, který pod vlivem dezinformací v roce 2017 způsobil vykolejení dvou vlaků. Svůj čin chtěl svést na migranty. Na místě činu zanechal letáky, ty měly za cíl vyvolat dojem, že za útoky stojí muslimové. Jaromír Balda sám pak před soudem uvedl, že informace o muslimech a o imigrantech získával z televize, ze zpráv a z internetu. Nakonec byl odsouzen na 4,5 roku trestu odnětí svobody a bylo mu soudem nařízeno psychiatrické léčení.⁹¹

Po nástupu níže zmíněné epidemie Covid 19 ustoupilo téma migrace do pozadí, nicméně nezmizelo, naopak docházelo ke kombinaci obou témat. Například dezinformátoři se snažili uprchlíky označit za přenašeče viru Covid 19 aj. Imigranti nadále zůstávají atraktivním tématem nejen pro dezinformátory, ale i pro některé populistické politiky a jejich hnutí.⁹²

To potvrzuje i nedávná vlna uprchlíků z Ukrajiny vlivem válečné agrese ze strany Ruska, kdy se o Ukrajincích dále internetem šíří nejrůznější dezinformace. Za příklad lze uvést dezinformace, které tvrdí, že Ukrajínští uprchlíci pobírají na sociálních dávkách dvakrát více než Češi⁹³. Dezinformace se šířily obzvláště mezi romskou komunitou o napadání Romů ze strany Ukrajinců, jako například o

⁹⁰ echo24.cz. *Echo24.cz*. [Online] 06. 01 2016. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/wbk3r/uprchlici-znasilnili-dve-holcicky-autorovi-hoaxu-hrozi-vezeni>. [Citace: 08. březen 2024.]

⁹¹ novinky.cz. *Novinky.cz*. [Online] 01. 07 2017. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-chtel-jsem-vyvolat-odpor-k-migrantum-kal-se-duchodce-obzalovany-z-teroru-na-zeleznici-40266866>. [Citace: 08. březen 2024.]

denik.cz. *deník.cz*. [Online] 14. 01 2019. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/senior-ktery-zpusobil-vykolejeni-dvou-vlaku-dostal-ctyri-roky-vezeni-20190114.html>. [Citace: 08. březen 2024.]

⁹² Žabka Jan. *hlidacipes.org. HlidacíPes.org*. [Online] 23. 03 2021. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/uprchliky-vystridal-u-dezinformatoru-covid-migrace-se-znovu-bude-hodit-az-zabere-ockovani/>. [Citace: 08. březen 2024.]

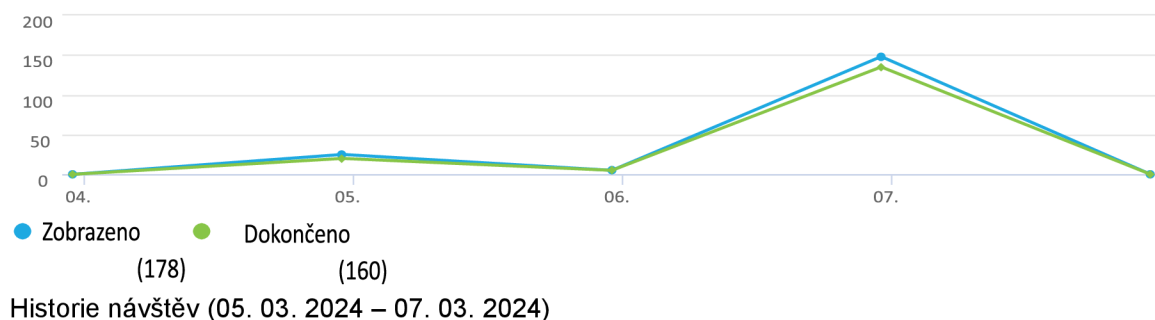
⁹³ Beneda Josef. *irozhlas.cz. iROZHLAS*. [Online] 14. 01 2024. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/overovna-dostavaji-ukrajinci-defacto-jednou-tolik-co-cesi-na-sitich-se-siri_2401140500_job. [Citace: 08. březen 2024.]

únosech dětí nebo že Ukrajinci útočí v obchodních domech a někomu chtěli vypálit dům.⁹⁴

⁹⁴ Beneda Josef. irozhlas.cz. *iROZHLAS*. [Online] 14. 01 2024. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/overovna-dostavaji-ukrajinci-defacto-jednou-tolik-co-cesi-na-sitich-se-siri_2401140500_job. [Citace: 08. březen 2024.]

8 Dotazník na příslušníky PČR ohledně vnímání dezinformací.

Autor této práce se rozhodl provést krátký orientační dotazník za účelem zjištění, jak vnímají dezinformace policisté, zda například vědí, co to dezinformace vlastně je, kde se šíří, zda oni sami vnímají dezinformace jako hrozbu, zda jsou školeni v rámci problematiky dezinformací a zda by o taková školení měli zájem. Dotazník byl v elektronické formě vytvořen na portálu my.surveo.com. Dotazník byl rozeslán služebním e-mailem a v rámci facebookové skupiny Policie, která je uzavřenou skupinou. Je zde ověřováno, že členové jsou skutečně sloužícími policisty, jak se sám autor práce měl možnost přesvědčit. Dotazníkové šetření bylo provedeno začátkem března 2024 a během šetření bylo získáno 160 odpovědí. Dotazník obsahoval 20 otázek s jednou uzavřenou odpovědí a 1 otázku s více uzavřenými odpověďmi.

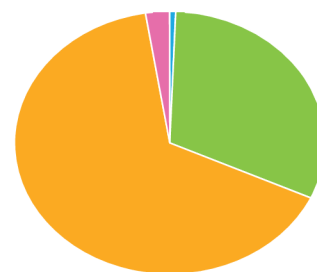
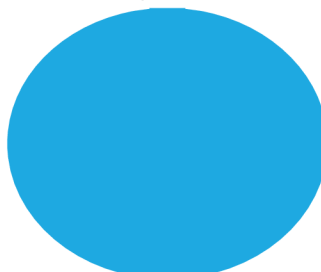


Celkem Návštěv

Zdroje návštěv

Čas vyplňování

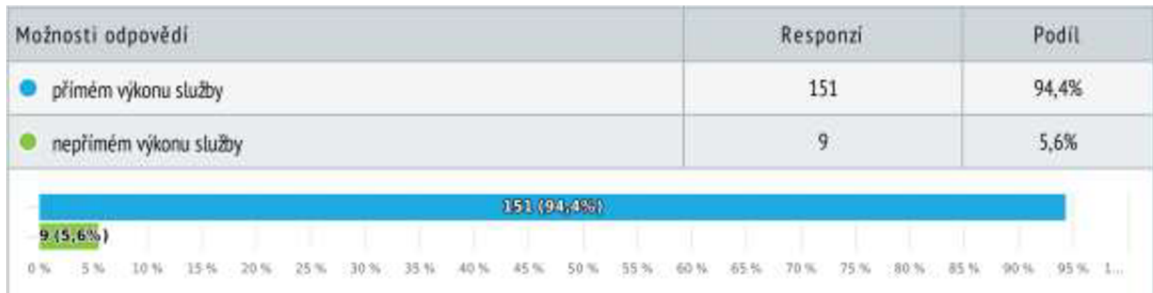
Graf č. 1: Historie návštěv (Zdroj: vlastní, 2024)



8.1 Získaná data z průzkumu

1. U Policie ČR sloužíte v:

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

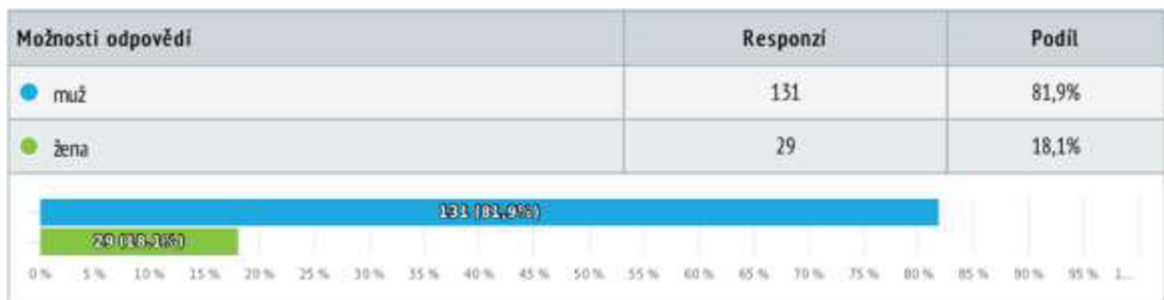


Graf č. 1: Druh výkonu služby (Zdroj: vlastní, 2024)

První otázka se zaměřovala na druh vykonávané služby daným příslušníkem, kdy z dat je zřejmé, že drtivá většina respondentů slouží v přímém výkonu služby.

2. Jste:

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

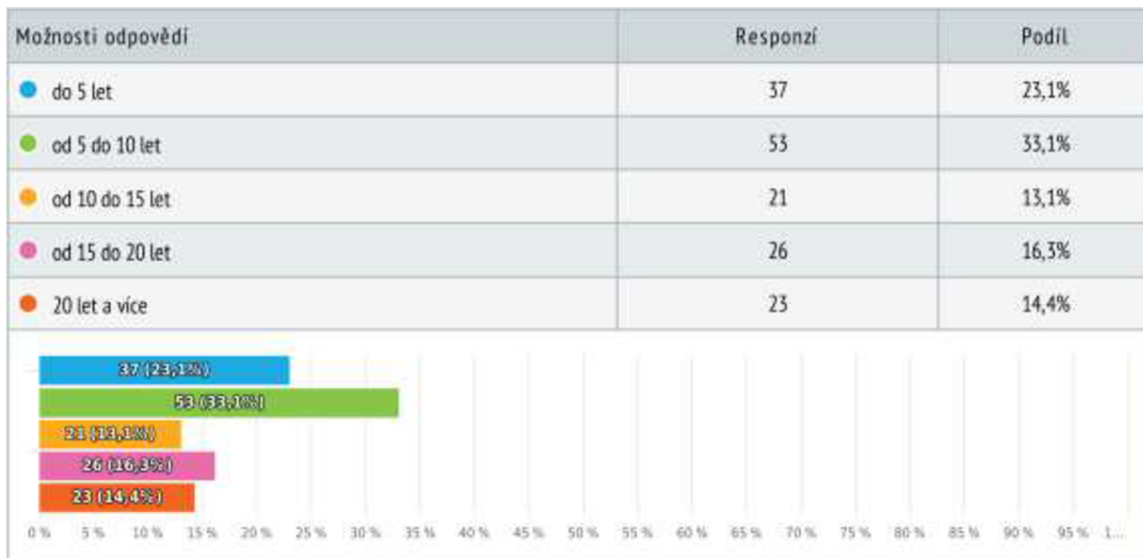


Graf č. 2: Pohlaví respondentů (Zdroj: vlastní, 2024)

Druhá otázka se zaměřila na pohlaví dotázaných respondentů, z výsledků vyplývá, že ve většině případů odpovídali na dotazník muži.

3. Jak dlouho sloužíte u PČR?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

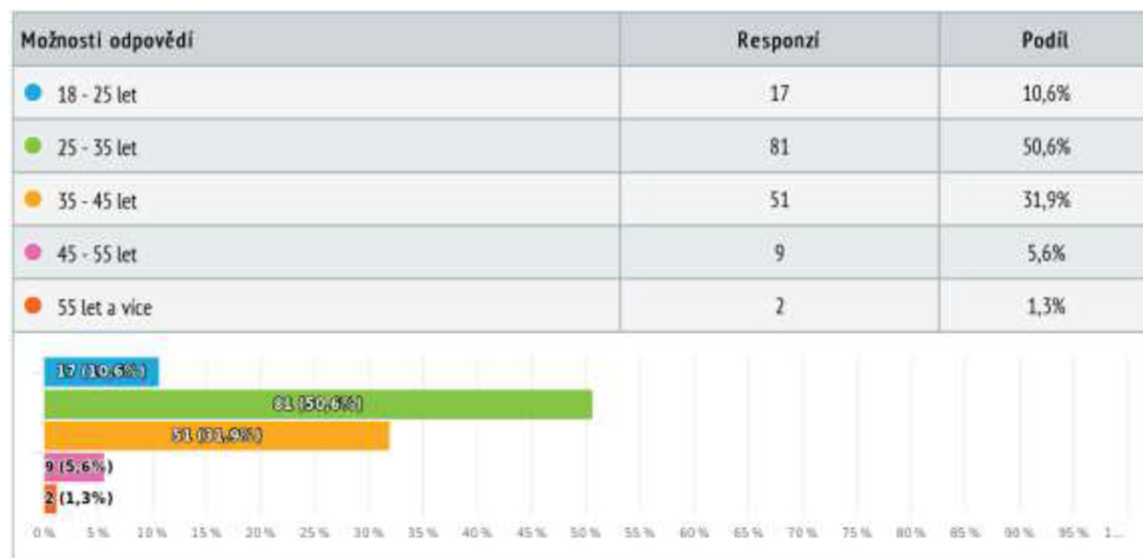


Graf č. 3: Délka služby u Policie České republiky (Zdroj: vlastní, 2024)

Třetí otázka byla zaměřena na délku služby dotazovaných příslušníků a příslušnic. Ze získaných dat je patrné, že mírná nadpoloviční většina dotazovaných slouží u policie do 10 let, zatímco zbytek dotazovaných slouží u policie více než 10 let.

4. Kolik je vám let?

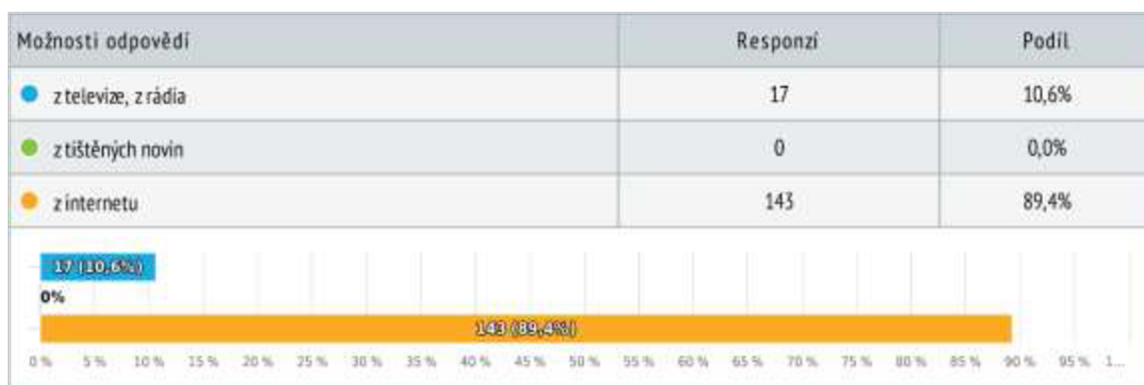
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 4: Věk dotazovaných (Zdroj: vlastní, 2024)

Čtvrtá otázka je zaměřena na věk dotazovaných, kdy většina dotazovaných je starších 25 let a mladších 45 let.

5. Jakým způsobem nejčastěji sledujete zprávy ze světa a z okolí?



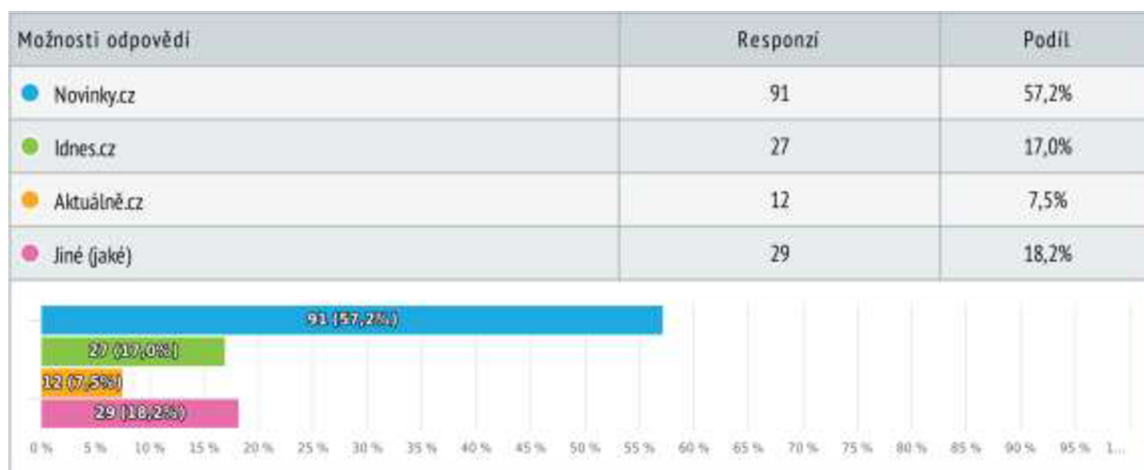
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 5: Způsob získávání informací dotazovaných (Zdroj: vlastní, 2024)

Pátá otázka je zaměřena na to, z jakého prostředí dotazovaní získávají zprávy, či informace jako takové, kdy z výsledků je patrné, že většina dotazovaných čerpá informace právě z internetových zdrojů.

6. V případě internetu, z jakých portálů nejčastěji čerpáte zprávy?

Výběr z možností, zodpovězeno 159 x, nezodpovězeno 1 x

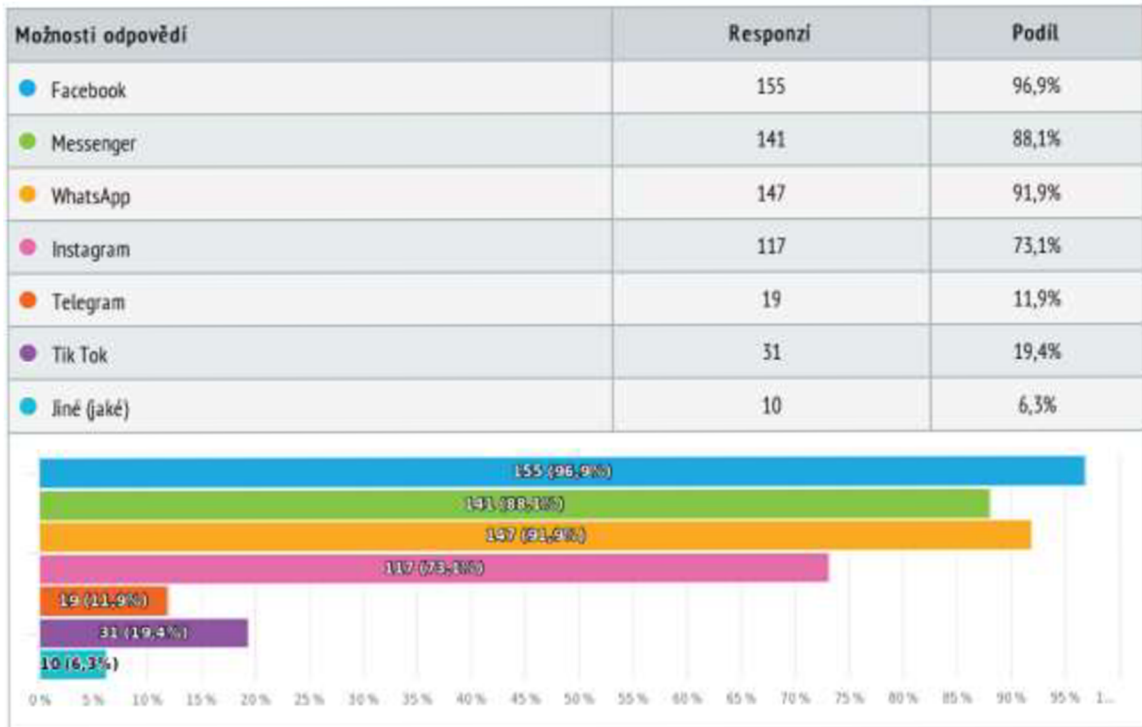


Graf č. 6: Nejčastěji navštěvované zpravodajské weby (Zdroj: vlastní, 2024)

Šestá otázka poukazuje na to, že mezi dotazovanými nadpoloviční většina čerpá zprávy z internetu z portálu Novinky.cz, následuje Idnes.cz s dalšími weby. Jeden z dotazovaných na tuto otázku neodpověděl.

7. Používáte sociální sítě, popř. jaké?

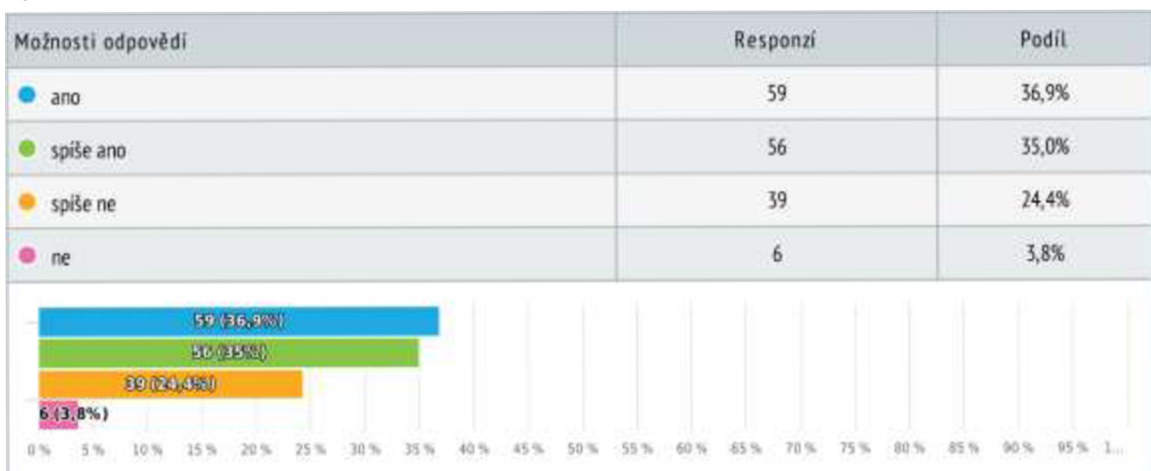
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0



Graf č. 7: Nejčastěji užívané sociální sítě (Zdroj: vlastní, 2024)

8. Ověřujete si pravost a původ informací? Kontrolujete například zdroje, autora článků aj.?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

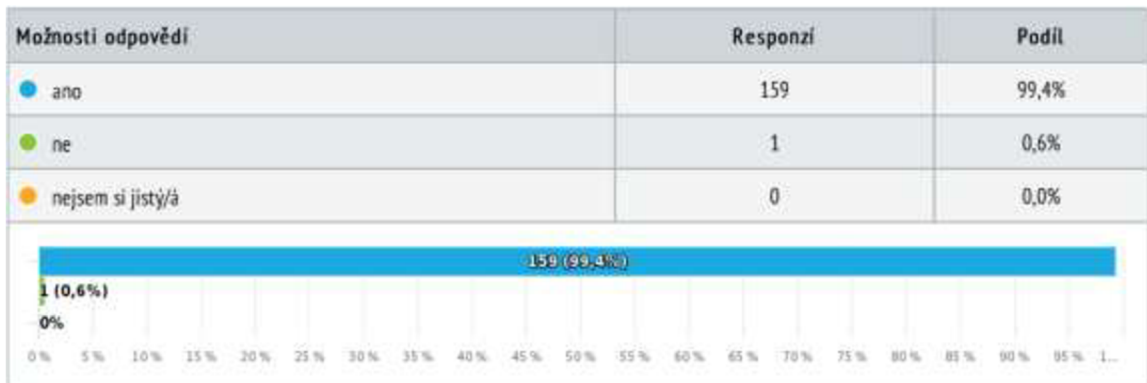


Graf č. 8: Ověřování informací a zdrojů (Zdroj: vlastní, 2024)

V osmé otázce převažují odpovědi typu ano a spíše ano, z čehož vyplývá, že většina dotazovaných si obvykle ověřuje informace a zdroje, ze kterých čerpají informace.

9. Víte, co to jsou dezinformace?

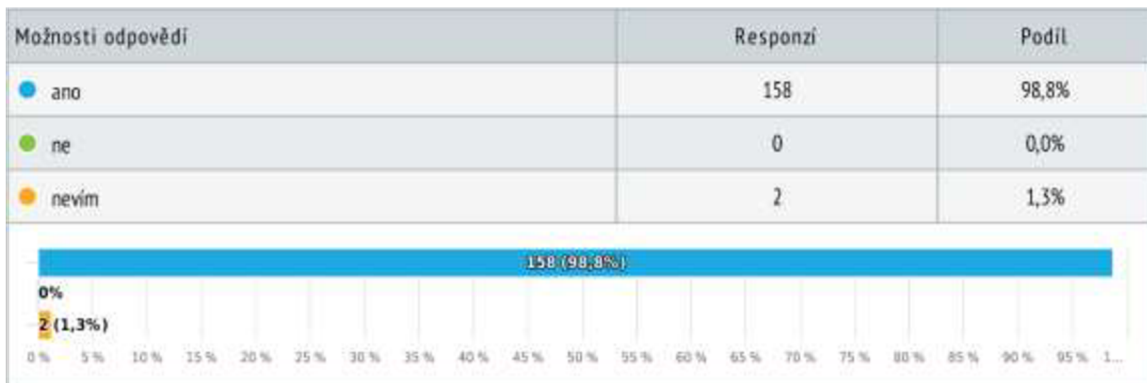
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 9: Otázka na dezinformace (Zdroj: vlastní, 2024)

10. Setkal/a jste se někdy s dezinformacemi?

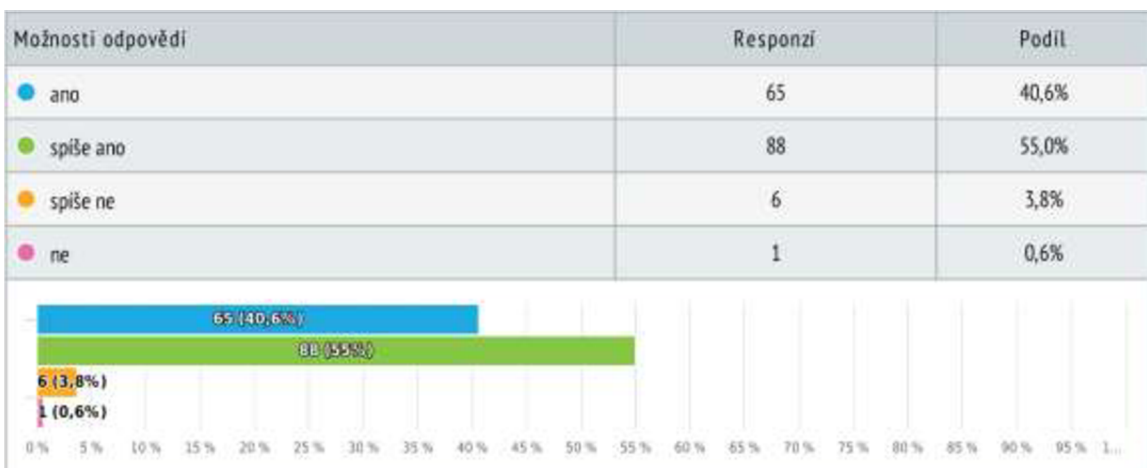
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 10: Setkání s dezinformacemi (Zdroj: vlastní, 2024)

11. Myslíte si, že dokážete rozpoznat dezinformace?

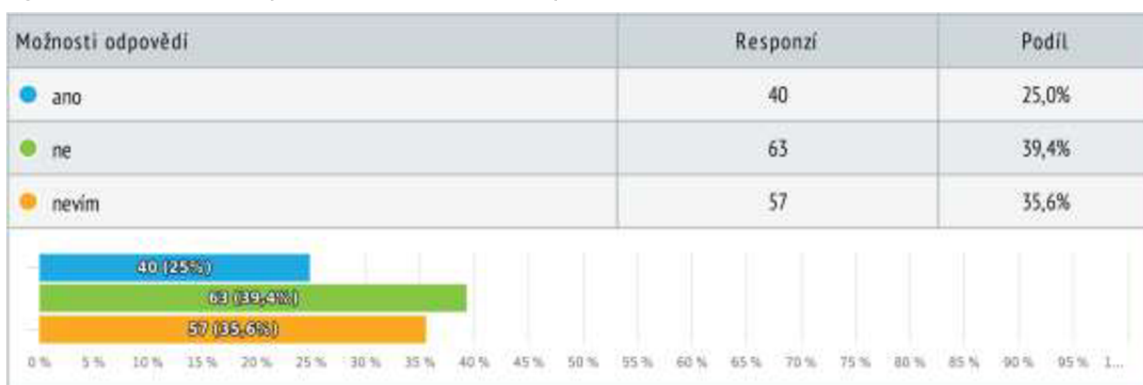
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 11: Schopnost rozeznat dezinformace (Zdroj: vlastní, 2024)

12. Uvěřil/a jste někdy nějaké dezinformaci?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

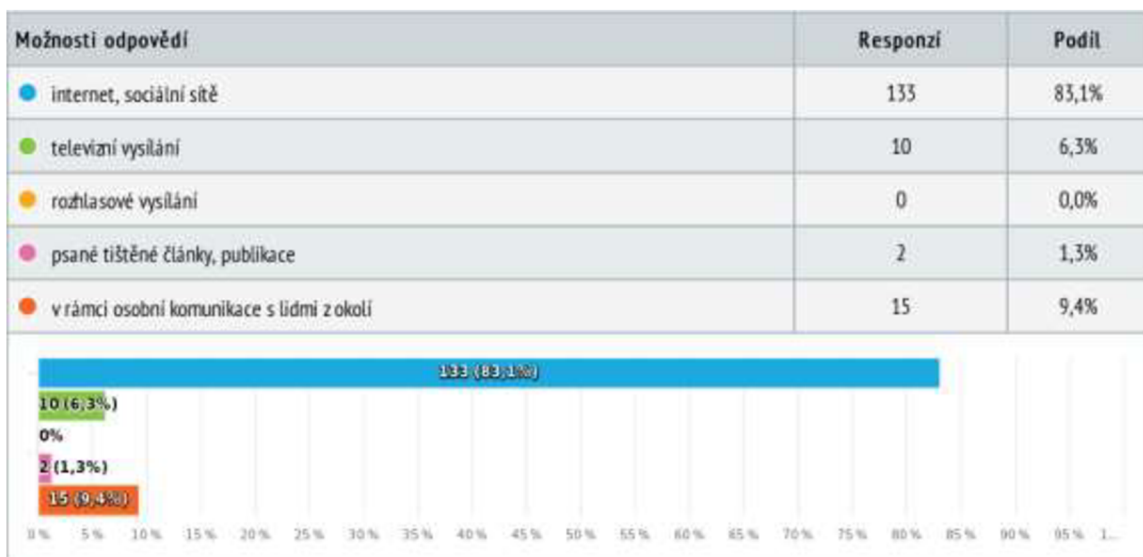


Graf č. 12: Působení dezinformací na policisty (Zdroj: vlastní, 2024)

Otázky číslo 9 a 10 potvrzují, že většina dotazovaných je přesvědčena, že vědí, co to jsou dezinformace, setkali se s nimi a dokáží dezinformace rozpoznat. V otázce číslo 12 je zkoumáno, jestli někdy dotazovaní uvěřili dezinformacím. Odpovědi se již různí. Menší třetina dotázaných přiznává, že dezinformacím uvěřilo, větší třetina dotázaných vylučuje, že by uvěřila dezinformacím a zbytek dotazovaných si není jistý.

13. Pokud jste se někdy s dezinformacemi setkal/a, kde nejčastěji?

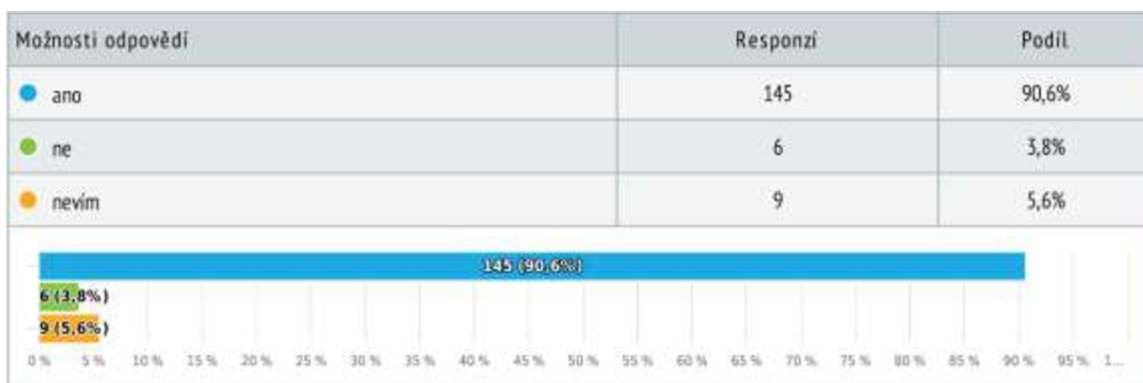
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 13: Prostředí, ve kterém se s dezinformacemi dotazovaní nejčastěji setkávají (Zdroj: vlastní, 2024)

14. Znáte někoho ve svém okolí, kdo věří dezinformacím?

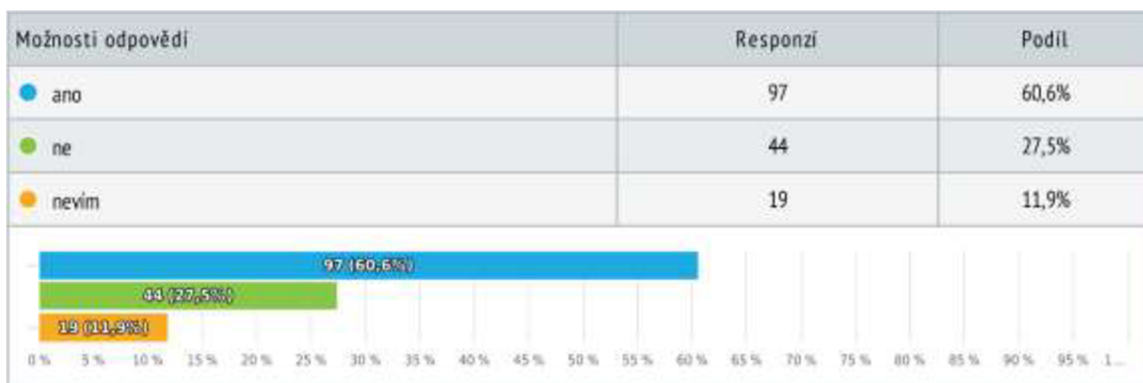
Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 14: Lidé věřící dezinformacím v okolí dotazovaných (Zdroj: vlastní, 2024)

Otázka 14 je zaměřena na okolí dotazovaných. Drtivá většina dotázaných potvrdila, že má ve svém okolí někoho, kdo dezinformacím věří.

15. Znáte někoho, kdo podle vás šíří dezinformace?



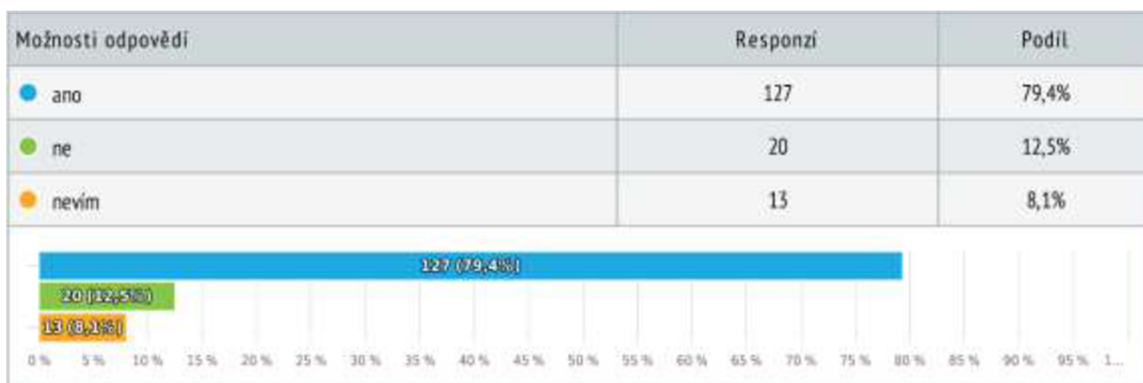
Výběr z možností, zodpovězeno 160x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 15: Šířitelé dezinformací (Zdroj: vlastní, 2024)

Otázka číslo 15 se zaměřuje na znalost, povědomí o lidech, jenž šíří dezinformace. Nadpoloviční většina dotazovaných uvedla, že nějaké šířitele dezinformací zná, zbytek dotazovaných uvedl, že žádné šířitele dezinformací nezná nebo si není jistá.

16. Řekl/a by jste, že v rámci svého povolání jste vůči působení dezinformací odolnější?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

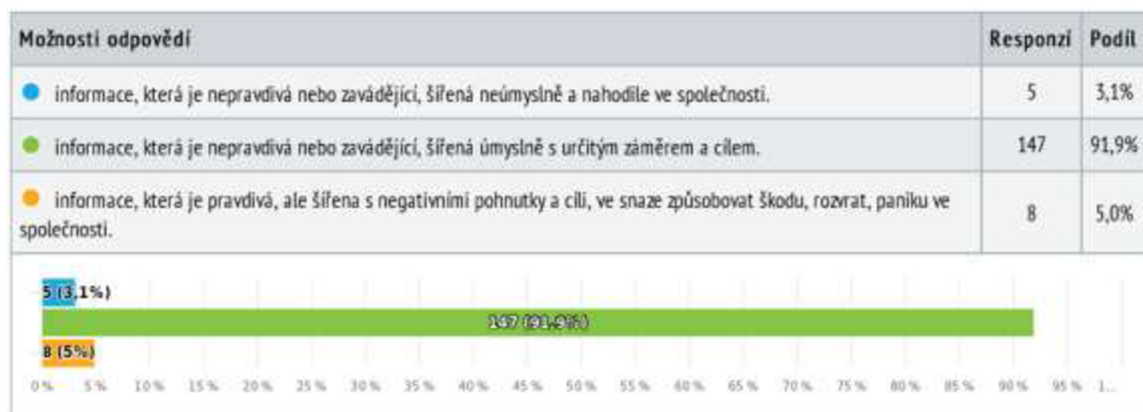


Graf č. 16: Odolnost příslušníků Policie vůči dezinformacím (Zdroj: vlastní, 2024)

Šestnáctá otázka je zaměřena na odolnost příslušníků Policie vůči působení dezinformací. Většina dotazovaných je toho názoru, že jsou odolnější vůči dezinformacím s ohledem na své povolání.

17. Které z následujících tvrzení podle vás nejlépe odpovídá definici dezinformace?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

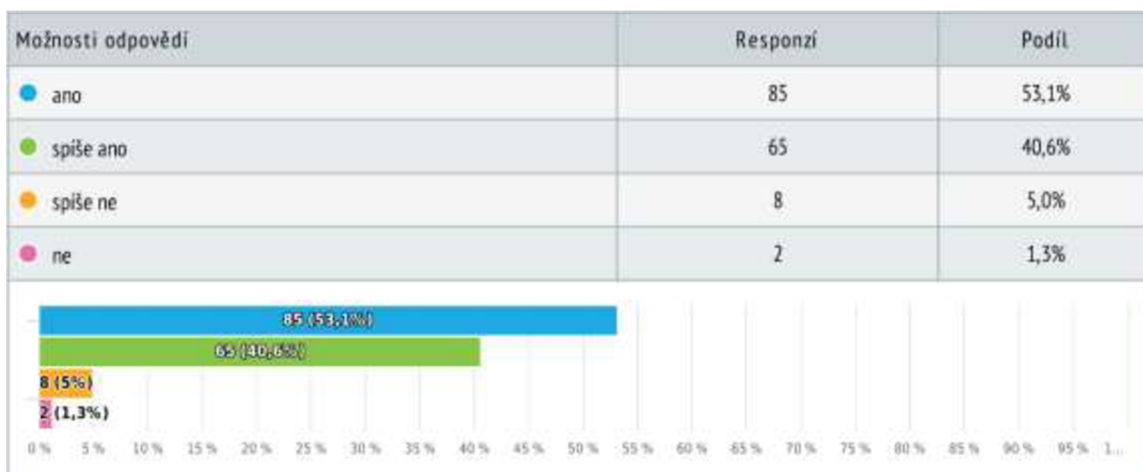


Graf č. 17: Určení dezinformace dotazovanými (Zdroj: vlastní, 2024)

Otázka číslo 17 se snaží určit, zda dotazovaní skutečně vědí, co znamená výraz dezinformace. Drtivá většina dokázala dezinformaci jako takovou určit správně.

18. Vnímáte dezinformace jako případnou bezpečnostní hrozbu/riziko pro společnost nebo pro stát?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

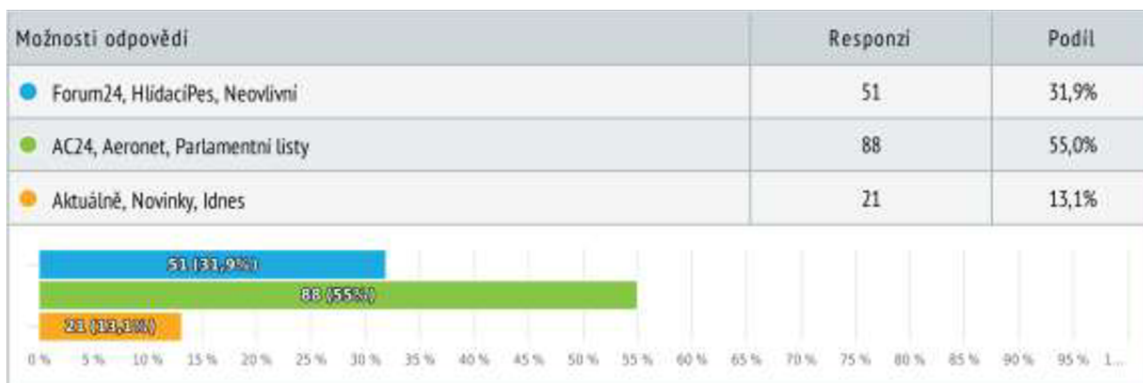


Graf č. 18: Vnímání dezinformací ze strany policistů (Zdroj: vlastní, 2024)

Otázka číslo 18 se je zaměřena na to, zda dotazovaní vnímají dezinformace jako hrozbu. Drtivá většina uvedla, že dezinformace vnímají jako bezpečnostní riziko pro společnost nebo pro stát.

19. U kterých níže uvedených příkladů webů předpokládáte, že by se mohly s největší pravděpodobností objevovat dezinformace?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

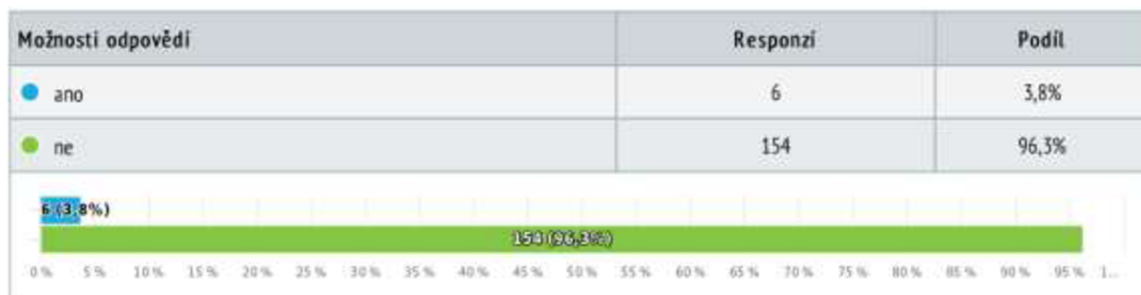


Graf č. 19: Přehled o nejčastějším výskytu dezinformací (Zdroj: vlastní, 2024)

Devatenáctá otázka se zaměřuje na povědomí policistů o tom, na jakých webech se nejčastěji objevují dezinformace. K tomu bylo vybráno několik příkladů různých webů. 55 % dotazovaných uvedlo skutečně dezinformační weby, 31,9 % dotázaných naopak uvedla weby běžné nebo naopak zaměřené na boj proti dezinformacím. Dále 13,1 % dotázaných uvedla čistě běžné zpravodajské weby.

20. Měli jste možnost absolvovat nějaké školení, či kurz zaměřený na dezinformace v rámci zaměstnání?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x

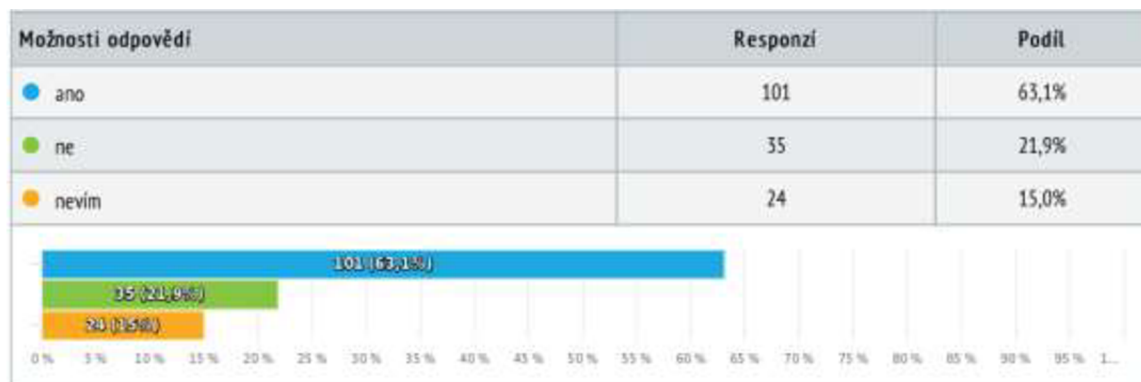


Graf č. 20: Možné kurzy a školení v rámci zaměstnání (Zdroj: vlastní, 2024)

Dvacátá otázka je zaměřena na možnosti policistů vzdělávání v rámci problematiky dezinformací. Většina dotazovaných uvedla, že žádné školení či kurz zaměřený na dezinformace neabsolvovala.

21. Myslíte si, že je potřebné v rámci policie případně nějaké kurzy a školení zaměřené na dezinformace pořádat?

Výběr z možností, zodpovězeno 160 x, nezodpovězeno 0 x



Graf č. 21: Potřebnost kurzů a školení (Zdroj: vlastní, 2024)

Jednadvacátá otázka je zaměřena na důležitost potřeby pořádání kurzů a školení v rámci Policie na téma dezinformací, kdy většina dotázaných uvedla, že kurzy a školení vnímá jako potřebné, zatímco zbylá část kurzy a školení za potřebné nepovažuje, nebo nemá na věc jasně ucelený názor.

8.2 Shrnutí získaných dat

Při celkovém pohledu na získaná data je zřejmé, že většina dotazovaných policistů a policistek vnímá dezinformace jako bezpečnostní hrozbu pro společnost a pro stát. Většina zná nějaké šířitele dezinformací, a většina má velmi dobré povědomí o tom, co vlastně dezinformace je. Ačkoliv se dle dotazníku cítí být většina dotázaných odolnější vůči působení dezinformací jako takových, následně z dotazníku vyplývá, že přesto ¼ dotazovaných nějakým dezinformacím někdy uvěřilo. Většina dotázaných shodně uvedla, že nejčastěji čerpají informace právě z internetu, kdy zároveň většina užívá nejčastěji sociální sítě Facebook, Messenger, WhatsApp a Instagram. Většina dotazovaných dále přiznává, že se s dezinformacemi setkává právě nejčastěji v internetovém prostředí. Sami dotazovaní obvykle znají některé šířitele dezinformací, stejně tak mají ve svém okolí osoby, které dezinformacím věří. Většina policistů rovněž uvedla, že neměli možnost účastnit se kurzu či školení zaměřeného na dezinformace v rámci svého povolání. Většina by taková školení, či kurzy uvítala. Při výběru webů, na kterých se mají dezinformace nejčastěji objevovat, skončily na druhém místě paradoxně mimo jiné weby zabývající se bojem proti dezinformacím.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zaměřit se na dezinformace jako bezpečnostní hrozbu, zaměřit se na konkrétní pojem dezinformace, jeho působení a potenciál ohrožit bezpečnost státu.

Aby tohoto bylo dosaženo, bylo zapotřebí nejdříve vysvětlit v teoretické rovině pojem dezinformace a rozdíly mezi obdobnými termíny, souvisejícími s šířením nepravdivých zpráv, jako například misinformace, propaganda, hoax aj. Následně byly uvedeny příklady z historických událostí, ve kterých hrály dezinformace zásadní úlohu, z čehož vyplívá, že šíření nepravdivých zpráv hrálo svou roli v průběhu historie lidstva prakticky od nepaměti. Na tuto část volně navazuje další kapitola této práce, která popisuje šíření dezinformací v minulosti a navazuje na dobu současnou, tedy na dobu internetu. Autor dále popisuje, proč vlivem internetu a sociálních sítí dochází k masovému nárůstu dezinformačního působení a vysvětluje, že při ovlivňování dezinformacemi nehraje roli věk, pohlaví ani vzdělání cílových osob.

Následně se autor zaměřuje na šířitele dezinformací zvané trolly a jejich strategie, přímo vázané na zájmy především Ruska. Dále autor vysvětluje, proč se dezinformace tak snadno a rychle šíří v online prostoru a popisuje přirozenou slabinu v lidském vnímání informací, kdy primární úlohu v tomto hrají emoce, především ty negativní, například strach a hněv. To je v práci doloženo následným uvedením konkrétních příkladů.

Autor práce poté popisuje, proč jsou dezinformace bezpečnostní hrozbou, tedy že vlivem ovlivňování obyvatelstva dochází k rozdělování společnosti a k úpadku důvěry vůči státu, médiím, státním institucím, kdy v debatách se poté pomalu vytrácí pragmatičnost, a převládají emoce. To nakonec může vést i ke změně politického směřování země, což autor dokládá příkladem důležitých politických kampaní v zahraničí, jakými byl Brexit nebo Americké prezidentské volby. Rovněž je zmiňována například prezidentská kampaň na České domácí politické scéně. Autor upozorňuje, že dezinformace nejsou šířeny jen v rámci domácí dezinformační scény, ale také cizími mocnostmi, kdy v současnosti hraje v tomto

hlavní úlohu Ruská federace ať už v souvislosti s uprchlickou krizí, pandemií Covid 19 nebo současnou válkou na Ukrajině, kdy Rusko využívá dezinformace jako součást vedení hybridní války. Dle odborných analýz je zřejmé, že Česká společnost je velice zranitelná vůči dezinformačnímu působení, kdy se autor ztotožňuje s názory odborníků v tom smyslu, že v odolnosti proti dezinformacím hraje hlavní úlohu kritické myšlení, ověřování si přijímaných informací, zvyšování mediální gramotnosti.

Dále autor práce popisuje boj s dezinformacemi na vládní i nevládní úrovni, kdy popisuje příklady takových organizací a hnutí, u kterých popisuje jejich činnost. Autor v práci rovněž hodnotí právní rámec České republiky a jeho efektivitu v boji proti dezinformacím, kdy dochází ke ztotožnění se závěry Analýzy připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně z roku 2022 v tom, že při stávající zákonné úpravě a při stávající efektivitě a rychlosti trestního a soudního řízení, nemá Česká republika dostatečné nástroje k efektivní obraně proti dezinformacím. Právě pomalost a nepružnost v rámci trestního nebo soudního řízení je jedním z hlavních příčin neefektivní obrany proti působení dezinformací.

Nelze však opomenout fakt, že vláda, ačkoliv v boji s dezinformacemi reagovala pozdě, přeci jen reagovala. Byly realizovány konkrétní kroky pro potlačování dezinformací v rámci zvyšování mediální gramotnosti, snahou vyvracet dezinformace, ale stále jsou patrné mezery v rámci strategické komunikace státu a díky tomu se minimálně navenek jeví situace tak, že dezinformace nejsou pro stát prioritou.

Boj s dezinformacemi je v krátkosti i zmíněn v rámci EU, která zavedla Evropský akční plán pro demokracii, dále Evropský kodex zásad boje proti šíření dezinformací pro on-line platformy, sociální sítě a reklamní průmysl, kdy těmito a dalšími kroky se snaží znesnadnit šíření dezinformací, odradit dezinformátory od jejich činnosti a podporovat jednotlivé členské státy EU a NATO v boji s dezinformacemi.

Autor dále podává přehled nejznámějších českých dezinformačních webů, včetně příkladů hlavních osobností z řad dezinformátorů a popisuje v krátkosti jejich působení v rámci uprchlické krize, epidemie Covid 19 a války na Ukrajině. Rovněž

je upozorňováno na to, že hlavní motivací dezinformátorů v jejich činnosti je obvykle finanční odměna ať už z řad domácích nebo zahraničních podporovatelů, kdy většina dezinformátorů je sama obvykle v insolvenční. Práce je poté zaměřena konkrétněji na dezinformační působení v rámci uprchlické krize a pandemie Covid 19, kdy jsou autorem práce popisovány hlavní příklady dezinformací, které v té době kolovaly online prostorem nebo které měly přímý vliv na společnost. Obzvláště během koronavirové pandemie se naplno ukázala nepřipravenost státu čelit dezinformacím, stejně jako nízká odolnost české společnosti dezinformacím odolávat.

Autor práce následně provedl krátký orientační dotazník zaměřený na sloužící policisty Policie České republiky s cílem zjistit, jakým způsobem vnímají policisté a policistky dezinformace, a zda je vnímají jako hrozbu či nikoliv. Tímto autor práce následně zjišťuje, že většina policistů vnímá dezinformace jako hrozbu a v teoretické rovině vědí, co dezinformace skutečně je. Rovněž jsou si vědomi toho, že dezinformace se šíří nejvíce v rámci internetu a online sítí, které oni sami většinou používají a ačkoliv se mnozí cítí být proti působení dezinformací subjektivně odolní s ohledem na své povolání, většina by uvítala školení a kurzy zaměřené právě na dezinformace.

Autor během psaní práce došel k závěru, že pro boj s dezinformacemi je nutná spolupráce vládních i nevládních organizací mimo jiné i v rámci EU, kdy je třeba posilovat mediální gramotnost obyvatel, zvyšovat důvěru ve stát jako takový, s čímž je spojena i strategická komunikace státu, která musí být rychlá, jasná, efektivní a důvěryhodná. Dále zefektivnění trestních a soudních řízení a důsledné trestání pachatelů úměrně odstrašujícími sankcemi, k čemuž je nezbytné snížit administrativní zátěž a posílit kapacity daných institucí. Boj s dezinformacemi je dlouhodobá činnost a její výsledky nebudou patrné ihned, ale je nezbytný, aby následky dezinformací nebyly v budoucnu horší než dnes.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. ALVAROVÁ Alexandra. *Průmysl lži Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. Praha: TRITON, 2022 ISBN 978-80-7684-056-0.
2. GREGOR Miloš, VEJVODOVÁ Petra a Zvol si info. *Nejlepší kniha o fake news!!!* [editor] Katarína Belejová. Praha: Albatros Media a.s., 2018. ISBN 978-80-264-1805-4.
3. TÁBORSKÝ Jiří. *V síti dezinformací Proč věříme alternativním faktům*. [Editor] Petr Somogyi. Praha: Grada Publishing, a. s., 2018 ISBN 978-80-264-1805-4.

Odborné publikace a články

4. JAKUBCOVÁ Lenka, HOLUBOVÁ Kristýna a ŠILINGER Karel. Duální postavení příslušníků Policie ČR ve vztahu k dezinformačnímu působení. *Bezpečnostní teorie a praxe* [Online] leden 2023.
<https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2023/03/Dualni-postaveni-prislusniku-Policie-CR-ve-vztahu-k-dezinformacnimu-pusobeni.pdf> ISSN 2571-4589.
5. Ministerstvo vnitra České republiky. *mvcr.cz*. [Online]
<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>.
6. Ministerstvo vnitra České republiky. *mvcr.cz*. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/utok-na-kapitol-shrnuti-zaverecne-zpravy-vysetrovaciho-vyboru.aspx>.
7. Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem spravedlnosti. *Ministerstvo vnitra České republiky* [Online] 2022.
<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx>.
8. Ministerstvo vnitra. *mvcr.cz*. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/koronavirus-prehled-hlavnich-dezinformacnich-sdeleni.aspx>.

9. NOVOTNÁ Barbora. Katalog.polac.cz. *polac.cz*. [Online] 2022
<https://katalog.polac.cz/Record/POLAC.119783>.
10. PIKNEROVÁ Petra. Dezinformace jako bezpečnostní hrozba pro Českou republiku. *IS Cervo*. [Online] duben 2023. <https://is.vsci.vz/th/xiuca/>.

Internetové zdroje

11. BENEDA Josef. Irozhlas.cz *iROZHLAS*. [Online] 14.01.2024.
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/overovna-dostavaji-ukrajinci-defacto-jednou-tolik-co-cesi-na-sitich-se-siri_2401140500_job.
12. BISKUP Patrik. *novinky.cz* [Online] 11.12.2023.
<https://www.novinky.cz/clanel/krimi-cermak-neuspel-s-dovolanim-trest-55-roku-za-propagaci-terorismu-je-definitivni-40453838>.
13. CIROKOVÁ Kristina, VALÁŠEK Lukáš. Seznamzpravy.cz *Seznam Zprávy*. [Online] Seznam, 15.06.2023.
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-kdo-v-cesku-vydelava-na-strachu-lidi-232386>.
14. CIROKOVÁ Kristina. Seznamzpravy.cz *Seznam Zprávy*. [Online] 27.02.2022. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-na-dezinformacni-scene-nastal-moment-soku-někdo-zmenil-nazor-říká-expert-190538>.
15. CRHONEK Václav. ct24. *ct24.ceskatelevize.cz*. [Online] 27.03.2023.
<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/168-hodin-vláda-v-boji-proti-dezinformacim-preslapuje-na-miste-vedou-ho-hlavne-dobrovolnici-8233>.
16. Čeští elfové. *Čeští elfové Bojovníci proti cizím dezinformačním kampaním na českém internetu*. [Online] <https://cesti-elfove.cz/>
17. ČT24. *ct24.ceskatelevize.cz*. [Online] 19.09.2015.
<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/media/uprchlici-a-hoaxy-podivejte-se-na-10-nejcastejsich-mytu-o-uprchlicich-126706>.
18. ČTK, Idnes. *Idnes.cz* [Online] 26.10.2023.
https://www.indes.cz/zpravy/domaci/jana-peterkova-soud-obvineni-petr-pavel-dezinformace-poplasna-zprava-trest.A231026_113740_domaci_ilhal.

19. ČTK. *novinky.cz* [Online] 26.10.2023. <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-policie-stiha-peterkovou-kvuli-vidou-40448448>.
20. Deník.cz *Deník.cz*. [Online] 14.01.2019. <https://www.denik.cz/krimi/senior-ktery-zpusobil-vykolejeni-dvou-vlakou-dostal-ctyri-roky-vezeni-20190114.html>.
21. Digital-strategy.ec.europa.eu. European Commission. [Online] European Union, 2022. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>.
22. e-bezpeci.cz. *Bezpečí*. [Online] 21.08.2021. <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-naši-kuchyne/2280-socialni-bublina-a-socialni-site>.
23. Echo24.cz. *Echo24.cz* [Online] 06.01.2016. <https://echo24.cz/a/wbk3r/uprchlici-znasilnili-dve-holcicky-autorovi-hoaxu-hrozi-vezeni>.
24. Institut politického marketingu. *Slovník politického marketingu: Spin doctoring*. [Online] 2013. <https://politickymarketing.com/glossary/spin-doctoring>.
25. JANOUŠ Václav, SLOUPOVÁ Miroslava. *Idnes.cz*. [Online] 22.07.2023. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ukrajinci-romove-famy-dezinformace-utoky-demonstrace.A230721_194745_domaci_kori.
26. KOPECKÝ Kamil. pravda & lež v online světě. *E.bezpeci.cz*. [Online] 29.01.2023. <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/3094-komentar-volby-prezidenta-byly-opet-doprovazeny-dezinformacemi-klicovym-motivem-byl-strach-z-valky>.
27. MERTO VÁ Jana. *Forbes.cz Forbes*. [Online] 08.04.2021. <https://forbes.cz/pandemie-nakopla-dezinformace-zaden-neveri-jen-petina-cechu/>.
28. NEUMANNOVÁ Šárka. Dezinformace. *Sociologická encyklopedie*. [Online] Sociologický ústav AV ČR, 11. 12. 2017. <https://encyklopedie.cos.cas.cz/w/Dezinformace>.
29. Novinky.cz *novinky.cz*. [Online] 01.07.2017. <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-chtel-jsem-vyvolat-odpor-k-migrantum-kal-se-duchodce-obzalovany-z-teroru-na-zeleznici-40266866>.

30. ŠLAJCH Antonín. Kdo je dezinformátor? Často používáme pojmy špatně. *Seznam Médium*. [Online] 19.01.2023.
<https://medium.seznam.cz/clanek/antonin-sljch-kdo-je-dezinformator-často-pouzivame-pojmy-spatne-2117>.
31. ŠLERKA Josef. *Transparency International*. [Online] 11.04.2019.
<https://www.transparency.cz/dezinformace-fake-news-bulvarni-zprava/>.
32. ŠTRBA Pavol. *svet.sme.sk*. [Online] 27.06.2016.
<https://svet.sme.sk/c/20201058/klamali-sme-vam-priznava-kampan-za-brexite.html>.
33. ZEHNALOVÁ Natálie. *Český rozhlas Plus*. [Online] 06.02.2017.
<https://plus.rozhlas.cz/clovek-nebo-stroj-internetovi-boti-zaplavuji-socialni-site-6523710>.
34. ŽABKA Jan. *Hlidacipes.org*. *HlídacíPes.org*. [Online] 23.03.2021.
<https://hlidacipes.org/uprchliky-vystridal-u-dezinformatoru-covid-migrace-se-znovu-bude-hodit-az-zabere-ockovani/>.

Seznam grafů:

Graf č. 1: Druh výkonu služby

Graf č. 2: Pohlaví respondentů

Graf č. 3: Délka služby u Policie České republiky

Graf č. 4: Věk dotazovaných

Graf č. 5: Způsob získávání informací dotazovaných

Graf č. 6: Nejčastěji navštěvované zpravodajské weby

Graf č. 7: Nejčastěji užívané sociální sítě

Graf č. 8: Ověřování informací a zdrojů

Graf č. 9: Otázka na dezinformace

Graf č. 10: Setkání s dezinformacemi

Graf č. 11: Schopnost rozeznat dezinformace

Graf č. 12: Působení dezinformací na policisty

Graf č. 13: Prostředí, ve kterém se s dezinformacemi dotazovaní nejčastěji setkávají

Graf č. 14: Lidé věřící dezinformacím v okolí dotazovaných

Graf č. 15: Šířitelé dezinformací

Graf č. 16: Odolnost příslušníků Policie vůči dezinformacím

Graf č. 17: Určení dezinformace dotazovanými

Graf č. 18: Vnímání dezinformací ze strany policistů

Graf č. 19: Přehled o nejčastějším výskytu dezinformací

Graf č. 20: Možné kurzy a školení v rámci zaměstnání

Graf č. 21: Potřebnost kurzů a školení

Seznam použitých zkratk:

ČR – Česká republika

EU – Evropská Unie

NATO – Severoatlantická aliance

PČR – Policie České republiky